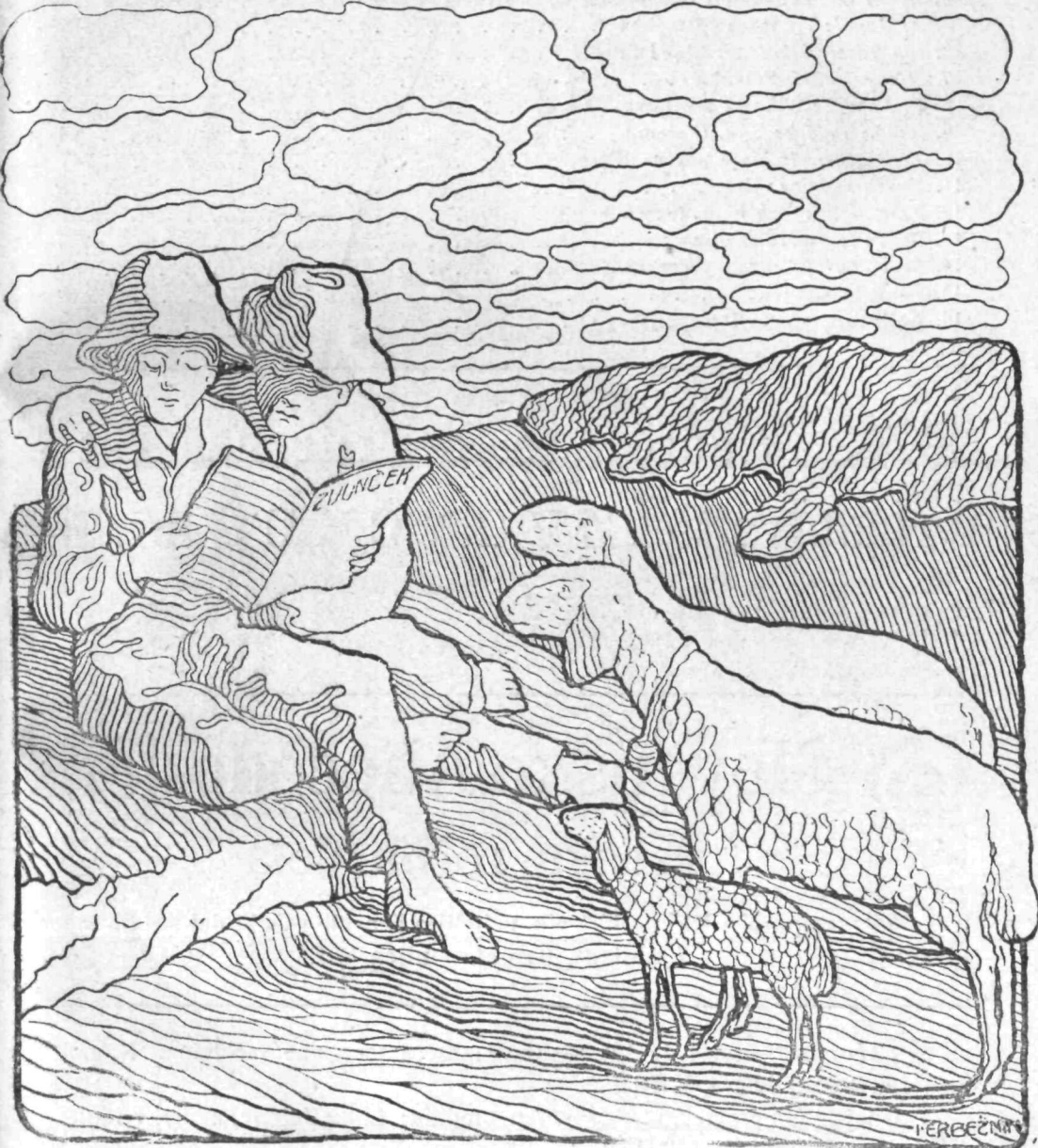

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

LETO XVIII.

GRUDEN 1917.

ŠT. 11, IN 12.

Vsebina.

1. Na sveti večer. (Povest v verzih)	209
2. Ivo Trošt: Izmed vojnih grobov. (Povest.)	211
3. Fr. Rojec: Pastirček. (Balada.)	214
4. Nedín Sterad: Simon Gregorčiču ob enajstletnici njegove smrti	213
5. E. Gangl: Po mesa in moke!	215
6. Ivo Trošt: Mi bomo klali! (S sliko.)	220
7. Hinko Medič: Zelenka	223
8. F. Palnak: Slike iz živalstva. (Dalje.)	225
9. Simon Palček: Bog. (Pesem.)	224
10. Nedín Sterad: Moja pesem. (Pesem.)	227
11. Hasan-Aginica: Sam	228
12. Fran Žgur: Vse belo. (Pesem.)	234
13. Nedín Sterad: Pravljica	235
14. Leon Poljak: Otrok v cerkvi. (Pesem)	236
15. Pouk in zabava	237
16. Kotiček gospoda Doropoljskega	239

 Priporočajte in širite naš list!
Pridobivajte „Z V O N Č K U“ novih
naročnikov!

Slovensko Abecedo

za ženska ročna dela

priporoča Milena Kiferle, učiteljica ženskih ročnih del
v Ljubljani, Krojaška ulica 8/II.

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 6 K, pol leta K 3 četrt leta 1 K 50 h.

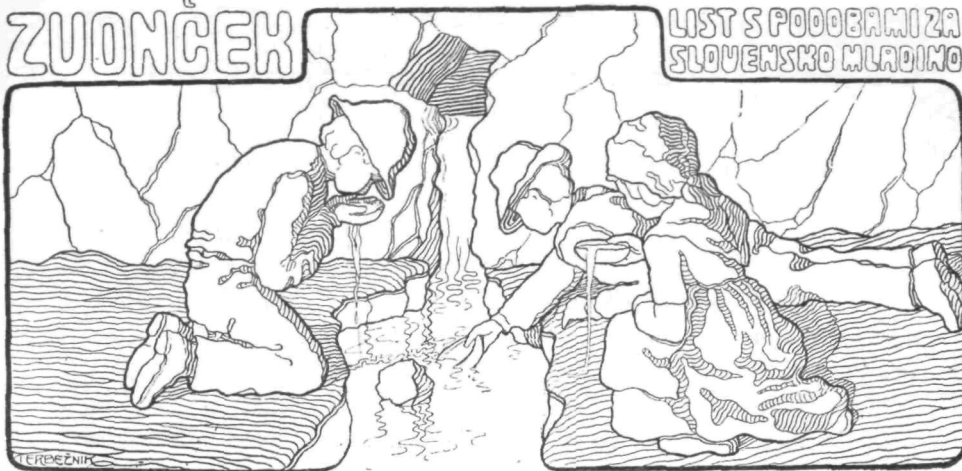
Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Ivo Trošt**, nadučitelj v Tomišlju p. Studenec-Ig.

Last in založba „Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Štev. 11. in 12.

V Ljubljani, 1. grudna 1917.

Leto XVIII.

Na sveti večer.

Povest v verzih.

„Zdaj, dečko, glej, da prideš ven!
Saj nisi v prid mi tu noben,
kar starši so umrli tvoji,
ti breme si v skrbi moji! . . .
Porabnega se skaži kaj,
nabirat drv se v gozd podaj!
In naj v obraz ti sapa brije,
naj sneg in led prirodo krije;
kaj bi se mehkužil ti?
Brez dela tudi jela ni! —
Zatorej v gozd! A se ne cmeri,
suhljadi dokaj mi naberi,
pa ročno jo prinesi sem,
če ne, bo šiba pela, dem! . . .“
Tako je Mina govorila,
ki je hudobna žena bila
moža, tatu zverinskega,
brezbožnega in vinskega. —
Otrok drhteč odgovori:
„O, glejte ven, kako sneži,
to vreme je, da Bog se smili,
nihče na plan mi v njem ne sili.
In danes Sveti je večer . . .

Kje danes delajo? Nikjer!“
Brezsrčna žena se zasmije.
„In vendar iti moraš“, deje,
„in prej ne hodi mi domov,
da bodeš z delom mi gotov!“ —
In deček gre in milo joka,
pritiska mraz, da drevje poka,
siroto muči silen glad,
v srce mu lega mrak in jad; —
obleka strgana, prozorna,
obutev luknjasta, uborna . . .
Kako bi žil sirotek v nji?
Prehitro pešajo moči;
naposled otrpno mu udi,
pod hojo v gozdu tam se zgrudi.

— — — — —
Tedaj pod hojo siromak
zaziblje v sen se mi sladak . .
Zazdi se mu kot bi krilati
ga angelci v kočiji zlati
peljali v sveto ga nebo . . .
Kako je bilo tam lepo!
Tam mati rajna ga pozdravi,

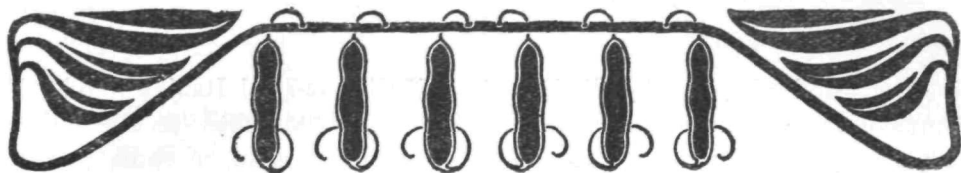
a deček presenečen pravi:
 „O, ko bi tu še atek bil,
 kako bi jaz se veselil!“
 In glej, odpro-se zdajci vrata,
 in ljubko-ga poboža ata,
 zedinjeni spet vsi trije
 veselja točijo solze . . .
 „O, sreče, nepopisne sreče!“
 krilec z rokami deček reče . . .
 A zdajci razprši se san,
 stopinj začuje šum lehan,
 Z ženo gozdar prihaja cenjen,
 k polnočnici je v vas namenjen;
 vzre prva dečka mi gospa,
 izraz začudi svoji da:
 „Glej tukaj, ljubi moj soprog,
 leži otrok polnag, ubog!
 zadel ga je udar usode,
 opešal je, tu zmrznil bode,
 če ga ne rešiva takoj,
 domov nesiva ga s seboj!“ — —
 Gozdarju deček se zasmili
 in sklene, mu pomoči v sili,
 do njega skloni se možak,
 v plašč zavije ga gorak;
 domov ga nese na ležišče,
 primerne hrane mu poišče
 in neutrudoma z ženo
 bolniku streže prav skrbno,
 dokler sirota ne ozdravi,
 na noge zopet se postavi.

* * *

Ko drug pa Božič je prišel,
 spet starše deček je imel.
 Za sina svojega sprejeli
 gozdarjevi, so ga veseli;
 to misel vdahnil jim je Bog,
 ker svojih ni bilo otrok . . .
 Gozdar sekiro vzame svojo
 ter v gozd gre sekat isto hojo,
 ki je pod njo pred letom dni
 zatisnil deček v sen oči . . .
 Doma drevesce, to božično
 bogato okraši in mično
 ter luči in slaščic nebroy
 na veje pritrdi takoj.
 A tja pod drevce mi veselo
 prav toplo položi odelo,
 pa mnogo lepih še stvari —
 vse to naj deček v dar dobi . .
 Začudi deček se na glas,
 ko vzre drevesca tega kras.
 Hvaležno pade na koleni,
 v molitvi vzdihne preiskreni:
 „Oj, hvala Ti, dobrotni Bog,
 da rešil si me iz nadlog,
 da meni dal si starše druge,
 da prost sem zdaj skrbi in tuge!“ —
 Gozdarjevi pa zapoje
 božično pesem prelepo,
 in dečkov glas odmeva vmes:
 „Naj glas odmeva do nebes,
 slavi naj Tebe naš Gospod,
 ki daješ toliko dobrot!
 Pozdravljen, blaženi in mični,
 presrčni, mili čas božični!“

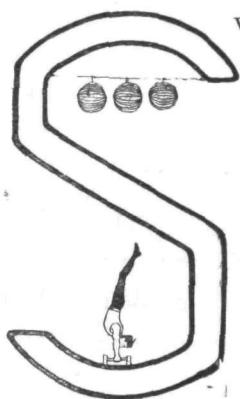

IVO TROŠT:

Izmed vojnih grobov.

Povest.

Svetka B. je došla tiha in boječa neki večer z očetom vojakom v našo vas pred enajsto laško ofenzivo. Bledo, suhotno dekletce se je pridružilo prej v vasi bivajočim rodbinam Goriških izgnancev. Črni očesci sta preplašeno begali semtertja po doslej neznanih krajih, neznanih ljudeh in nenavadnih razmerah. Vrstnice so ji pokazale nekaj domačih součenk iz naše šole. In takoj so začele primerjavo z berili, računicami, katekizmi in slično šolsko drobnjavo na Goriškem in Kranjskem. Le pomalem se je Svetka udeleževala pogovora; nje misli so bile drugod. Niti očeta ni mnogo pogrešala. Se pred večerom se je

poslovil v sanitetno službo na fronti. Komaj se je hčerki orosilo oko ob razstanku.

„Morda boš videl mamo. Gotovo se je že vrnila iz vjetništva na Laškem in prihiti za menoj. Povej ji, ata, da umrem, če je ne bo kmalu.“

Oče je obrisal solzo skrivaje, da ni opazila hčerka, a njen obrazek se ni premenil; le oko se je uprlo v očetovo lice, kakor da hoče tam razbrati, če govori ata resnico.

Nagloma je odšel in je sam s seboj govoril na tihem: „Ko bi ti vedel, moj otrok, da mama ni v vjetništvu, marveč v vedni smrtni nevarnosti, bi se zjokal z menoj!“

Oh!

Potr se je vračal Svetkin oče v vojno službo. Hčerka je mislila na mamico v vjetništvu na Italijanskem.

*

Svetkina mama je bila doma blizu tam gori na Tolminskem, kjer je tekla zibelka pesniku Simonu Gregorčiču pri sv. Lovrencu nad Sočo pri Libušnjem. Trdno je verjela proroškim besedam svojega rojaka, pesnika proroka, ki je pel četrstoletja in več prej o Soči.

„Takrat se sromni, bistra Soča.

Ne stiskaj v meje se bregov,
srdita čez bregove stopi, ter tujce, zemljelačne,
vtopi na dno razpenjenih valov.“

Ko je prodril sovražnik čez mejo in preko meje, ni klonil nje duh, ko je Lah obstreljeval nje rojstni kraj, se ni premeknila z doma. Orož-

žniki so slednjič priganjali ljudi s silo: „Bežite, bežite! Italijan je tukaj!“ Junaška žena ni bežala, dasi sama s hčerko Svetko, mož pa na vojni. Udala se je slednjič sili — izročila hčerko sorodnikom, a sama se je pridružila vojaškim bolniškimi strežnikom za fronto neprestano išoč trenotka, da se z orožjem maščuje nevernemu Lahu.

Ta namen je vestno sporočila pismeno tudi soprogu v vojno na Krasu, obenem mu je naznanila, da se pomika hčerka z izgnanci na Kranjsko, kjer se nastane z njimi blizu Ljubljane. Mož se ni čudil temu junaštvu svoje žene, marveč nje junaštvu, ki je z njim zmogla v sebi materinsko ljubezen do edine hčerke Svetke. Pisala mu je: „Ko preženemo sovražnika, bo bolje za Svetko in za nas — za vse Slovence, prej pa ne“. Tako je pisala in pristavila: „Prosim te in zaklinjam, ne pripoveduj tega Svetki, ki bi dvomila morda zato o moji ljubezni do nje. Reci, da so me zajeli, ko je bila že oddaljena. Kmalu jim ubežim.“

Svetka ni dvomila in pričakovala mamo.

*

Letos o vseh Svetih je imela smrt bogato žetev na Goriškem. Vsa vojna grobišča so se razširila radi preobilice sostanovalcev. Tudi Svetkin oče je imel mnogo dela med grobovi in ranjenci. Zamišljen se vrača vseh Svetnikov popoldne od pogreba dolge vrste vojnih tovarišev. Stopa od križa do križa, čita napise in prešteva v duhu, koliko jih še sprejme v svoje okrilje „božja njiva“. Grom topov se je ta dan umikal daleč preko Soče in še vedno delj preko laške meje kakor se umika poleti preteča nevihta. Sovražnik je bil premagan. Ljudje so se oddehnili od dve in polletnega strahu. Nove nade so se budile in dvigale v vseh srcih, tudi sanitejec med vojnimi grobovi jih je čutil. Kar ga nekdo pozove po imenu.

Bil je tovariš iz bližnje pisarne z listom v roki. Prinesel mu je sporočilo od vojne oblasti, da je padla junaške smrti njegova iskreno ljubljena ženka. Sanitejec Svetkin oče je omahnil. Tovariš ga je podprl, da se ni zvrnil — nov mrlič med grobove.

„Tukaj imaš še listek od žene!“ Sanitejec vzame listek in spozna znane poteze, narejene s tresočo roko, morda poslednje pred smrtjo: „Moj ljubi Anton! Sedajle umiram. Oprosti, da nisem mogla drugače. Tudi Svetko prosim, naj mi oprosti. Ostane mi samo še nada, trdna nada da sem tako koristila vsem, ko sem pomagala pregnati sovražnika. Vas čakajo lepši časi, mene pa plačilo v nebesih. Amen. Poslednji poljub tebi in moji Svetki. Vajina zvesta Danica.“

*

Tri dni pozneje je došlo na našo šolo tako-le pismo: „Spoštovani gopod učitelj! Lepo Vas prosim, sporočite moji Svetki, ki obiskuje Vaš razred, da njena mama ni več v vjetništvu, marveč v nebesih uživa plačilo za svoje junaštvo. Trdna je bila njena vera v našo zmago. Škoda da jo je morala plačati s smrtjo. Sovražnik beži, jaz pa hrepenim po svoji hčerki in se bojim, da ji ne bom mogel dovolj previdno in oprezno

raztolmačiti požrtvovalnost njene mamice. Prilagam Vam njen poslednji list in Vas prosim, storite Vi to, gospod, in Bog Vam bo poplačal. Vas in Svetko iskreno pozdravljam hvaležni Anton B.

Med grobovi ob nekdanji laški fronti 6.11.1917. „Naslednji dan pozovem Svetko v pisarno in ji prav z izbranimi besedami razlagam ljubezen njene mamice do cesarja in naše lepe domovine. Med tem omenim tudi proroško pesem Simona Gregorčiča „Soči.“

„Mama jo je naučila tudi mene na izust. Še sedaj jo znam“, mi seže v besedo devetletna navdušena Primorka.

„Umrta je. Zadeta od laške granate. A ne žaluj, otrok moj. Svetka, tvoja mama je zato v nebesih,“ tako končam ves ganjen.

Okoli se je deklici zasolžilo, a zaihtela ni, marveč prašala s tresočim glasom :

„Sedaj pa beži sovražnik, kaj ne?“

„Beži, beži, ljuba moja, beži, kakor je zaslužil za svojo nezvestobo; beži, da ga naši ne morejo niti dohajati.“

„Oh! In moja mama ga ne vidi! Mama tega ne ve! Uboga moja mama!“

Jok je odmeval po širnem šolskem poslopju, da so vsi popraševali, kaj se je zgodilo. S ponosom sem pripovedoval na vse strani, da tako joče samo junaška hči junaške matere Primorke, Goričanke, Slovenke.

Simon Gregorčiču *ob enajstletnici njegove smrti*

(24. novembra 1916).

Vihar sovražen svet pretresa,

nikjer ljubezni najti ni.

Proroška Tvoja divna pesem

ob Soči naši še doni!

O vdova tožna, zapuščena,

kdaj konec tvojih bo nadlog?

Kdaj zopet pesem bo zvenela

čez polje naše in naš log?

Kdaj srečno moje bo domovje? S krvjo, solzami napojena,

Začuden vprašaš pevec nas.

Prostosti sreča nam se svita,

saj kliče Tvoj jo sveti glas!

ta zemlja lepa prosta bo —

in novo solnce domovini

razsvetljevalo bo nebo.

Nedin Sterad.

Fr. Rojec.

Pastirček.

Balada.

Na skali pod bregom pastirček sedel
in v jutro pomladnje je vriskal in pel.
Saj lepo življenje pred njim je še vse,
tam v jasni daljavi mu sreča cvete.
In zopet zavriska, zapoje na glas,
a ptica na veji začivka ta čas:
»Pastirček, pastirček, nikar več ne poj,
račun je že sklenjen, račun nad teboj.
Tod mimo s koraki je hitrima šla
neznana mi starka, oh starka strašna.
Ozrla se na te in z blede roko
v zrak čudne tri kljuke zapiše nato.»
Pastirček se ptici zasmije rekoč:
»Odleti s to svojo modrostjo mi proč.
Kadar jaz dorastem, dorastem junak,
jaz kralju Matjažu bom hraber vojak.
Smrt ima pa posla obilo drugod
ob posteljah bolnih, ležiščih sirot.
Na vasi trpljenja tam kočja stoji,
v nji dolga tri leta že hromec leži.
Živeti ne more, umreti še manj,
ker smrt pozabila gotova je nanj.
Sedaj bo gotovo se usmilila ga,
gotovo ponj s koso bo svojo prišla.»
Dan tretji, glej, solnce spet sije lepo.
visoko že plava nad cvetno zemljo.
Pastirčkove pesmi več slišati ni,
pri cerkvi pa milo in tožno zvoní.
Utrgala skala se vrhu gore
Pastirčka je strla in jagnjeti dve.
Zamišljen in resen gre mimo vaščan
in k nebu povzdigne pogled svoj solzan:
»Kako da nedolžno mladost smrt mori,
a njega, ki kliče jo, v mukah pusti?»

E. GANGL:

Po mesa in moke!

1.

d naše hiše sem šel malo navzdol, potem na levo po ravni cesti, nazadnje pa nekoliko navzgor mladim nogam ni bilo treba niti deset minut hoje — pa sem bil pri svoji teti Tini. Teta Tina je imela troje otrok: najstarejšega Milana, nekoliko mlajšo Minko in otročeta Tinco, ki je tisti čas še neusmiljeno vekala v zibelki. Meni — najstarejšemu in največjemu v naši in tetini hiši — ni bilo dosti mar za obe dekleti. Minka mi je bila preotročja, Tinca pa — hm, kaj naj odrastel dečko počne s tako punčko, ki pod milim Bogom ne ume nič drugega, nego da se kremži in cmeri ali pa pije mleko! Mi smo že otepali kruh, ki je bil toliko slastnejši, ako je bil konec klobase po-

leg njega! Mi — moški, kajpada!

Z Milanom pa sva bila prijatelja. Bil je nekoliko let mlajši od mene, toda to razliko je izravnala zavest, da imam moč in oblast nad njim, ki je moral — po domače povedano — plesati tako, kakor sem jaz pisikal. Tega se Milan in zavedal, ampak storil mi je vse, kar sem zahteval od njega, ker se mu je enostavo zdelo, da mora biti tako! Če je časih napletel kakšno prav nerodno in otročjo, ga je teta močno pokarala, vrhutega pa je še dostavila vprašanje, kdaj neki dojde oni čas, ko bo Milan tako pameten, kakor sem — jaz!

Seveda se je meni ob taki pohvali ponosno zavihal nos, a Milan je še spoštljivejše in vdanejše gledal mene — svojega vzornika!

Nekega dopoldne jo zopet primaham k teti pogledat, kaj dela moj Milan. Bil je v kuhinji, kjer je imela teta opravka s kuho. Pod hišo na ravnici, ki smo ji rekli tratina, je imel mesar Grbec svojo mesnico. Razločno smo čuli v kuhinjo, kako je Grbec vihtel široko sekuro, ki je v enakomernih presledkih padala na visoko tnalno: sekal je kupovalcem meso.

Tedaj reče teta: „Pojdi h Grbcu, Milan, pa mi prinesi mesa! Saj ve koliko! Vzemi ročno košarico, da vanjo denesh meso! Tu imaš denar!“

In teta seže v denarnico in da Milanu bankovec za pet goldinarjev. (Takrat smo imeli še goldinarje).

„Nimam drobiža,“ dostavi teta, „pa glej, da denarja ne izgubiš!“

Milan je stisnil bankovec v pest in se odpravil iz kuhinje.

„Stopi z njim, stopi in popazi na otroka, da ne izgubi denarja!“ naprosi teta mene.

„Brez skrbi!“ se odrežem in stopim za Milanom, ki je spotoma na veži vzel košarico.

Srečno sva prišla do mesarja Grbca in pogumno stopila predenj.

„Bog daj!“ reče mesar in pristavi vprašanje: „Koliko?“

„Náte!“ odgovori Milan in vrže bankovec na tnilo.

„Hohó!“ se začudi Grbec, „ali boste imeli goste?“

„Mogoče,“ pravim jaz, češ, naj mesar ve, da imam tudi jaz besedo pri hiši!

„E, pa dobro!“ meni mojster. „Ali goveje?“

„Po navadi!“ odgovori moj varovanec.

In mesar začne sekati. Seka in seka, tehta in tehta, mrmra, računa, meče v košarico. Kup mesa raste, raste in naraste košarici do vrha in vse gor do ročaja.

„O, koliko meska!“ se smeje Milanu srce.

„Morda še zame odleti košček kuhanega ali pečenega!“ vstane v meni vesela misel.

„Tako!“ reče naposled mesar, „sedaj pa pojdiva, če bosta zmagala pezo, pritlikavca!“

Hm! Oba sva prijela — vsak za en konec rojoča.

Res bi bila Milanu kmalu odpovedala roka, zato sem pa jaz jačje prijel, da sem pri tisti priči pokadil mesarju pod nos zaradi tistega pritlikavca.

Tako sva nesla tisto strašno količino mesa proti domu. Pomislite, koliko je bilo tisti čas za toliko denarja mesa, ko so ga prodajali malo dražje kot zastonj!

Nesla sva, nesla — no, nesel sem naposled sam, zakaj Milan je skoro opehal, prepustil breme meni, sam pa modro sklenil: „Ti nosi, jaz bom pa jedel!“

Toda zamudila sva se precej časa, ker teta je že stala na vratih in naju čakala.

A ko se prikaževa izza ovinka, se prime teta za glavo in vpraša začudena: „Ali mi neseta celega vola? Kaj sta pa napravila? Prava dva tepca sem poslala k mesarju! Poslal mi je vola in še dva telička za navržek!“

Tedaj se je nama zabliskalo, da nekaj ni v redu. Milan in jaz — oba sva začela hkrati nekaj jecljati in se izgovarjati, toda teti s tem ni bilo nič pomagano. Mene in Milana ošvigne s hudim pogledom, pograbi košarico z mesom in steče sama h Grbcu. Jaz pa — kolikor so me nesle noge — domov! Daleč tam za mojim hrbtom se je oglasil Milanov jok...

In nisem se še dobro oddahnil doma, ko priteče k nam tetina Minka. In seveda naravnost k naši materi v kuhinjo, kjer sta bili tudi moji dve sestri. Kar zdelo se mi je, čemu je Minka prišla; povedat je prišla,

kako sva kupila celega vola in še dva telička povrhu! One v kuhinji so se smejale, jaz sem se pa jezil: na Milana, ki je hotel preveč mesa; na mesarja, ki je preveč mesa nasekal; na košaro, ki je preveč mesa sprejela vase; jezil sem se pa tudi na Minko — klepetuljo!

2.

Jaz in Milan sva nosila že hlače in v hlačah sva imela žepe. Prave žepe! Moji žepi so bili večji, Milanovi manjši — umerjeni so bili po velikosti mož, ki sta jih imela! Nihče naj se torej ne čudi, če je bilo v mojih večjih žepih več blaga, nego v Milanovih manjših. Žepna ruta, pipec, kroglice za nikanje, krušne drobtine, kos vrvce, nekaj gumbov, par žrebljičev, racmanovi krivčki, orglice, materin naprstnik, čreveljček od sestrine punčke, očetov naprstni gumb, brada zlomljenega hišnega ključa, pokrovec starega očeta njuhlače, triogelni drobec steklenega bisera s cerkvenega lestenca — o, kako lepo se je v njem lomilo solnce! — in košček krede. Bržkone sem kako stvarco še izpustil, zakaj dolgo je že od tedaj, in nič čudnega ni, če mi je ušla iz žepa in spomina! A kako je prišla kreda v moj žep, tega še danes ne vem. Mogoče, da je smuknila sama vanj, ko sem se tolikokrat vrtel pred šolsko tablo!

Z Milanom sva večkrat pregledovala te lepe in koristne reči! Posedla sva pred tetino hišo v travo in si razkazovala svoje dragocenosti. Časih sva tudi kaj zamenjala ali drug drugemu darovala — največkrat je bilo tako, da se je moje bogastvo pomnožilo, Milanovo pa skrčilo. Seveda je bilo časih treba tudi izprazniti žepe, to se je zgodilo redoma takrat, kadar so prišle hlače materi v roke. Pa sva začela z novimi zbirkami in z novim bogastvom!

In tako sva bila zamaknjena v svoje zaklade tudi tistega popoldne, ko je hipoma zaklical za najinim hrbtom Milanove matere glas: „Po moke!“

Tako sva se zbala za svoje dragocenosti, da sva jih hitela kar najhitreje tlačiti v žepe in da nisva natanko umela vsega tetinega naročila. Ujela sva le zadnje njene besede, ko je bilo najino imetje že na varnem: „...k Premarju na Primostek!“

„Da, da!“ sva pritrjala oba.

„Sicer sem pa natanko zapisala na ta-le papir, koliko moke prinesita. Glejta! Papir je na dnu košarice. V ta papir sem pa zavila natanko toliko denarja, kolikor moka stane. Glejta! Ta papir z denarjem je tudi na dnu košarice! Da ne bo zopet tako, kakor je bilo zadnjič z mesom!“ je govorila teta.

„Zadnjič z mesom...“ se je porogala Minka za tetinim hrbtom.

„Ali sta me umela? Sedaj pa le brž! Pa glejta, da se še danes vrneto!“ je naročala teta in nama požugala s prstom — pol v šali, pol resno.

In sva šla!

Spogledala sva se in si potožila: „K Premarju na Primostek! Tako daleč...“

Res — čudno je to! Takorekoč pred nosom ima Premar svojo prodajalnico za moko, a naju pošilja teta v Premarjev mlin na Primostek, ki je najmanj eno uro hodá daleč od Metlike! Še nikoli nisva bila tam, a sedaj morava kar sama na konec sveta! E, pa idiva! To sva vedela, da je treba najprej tja proti Kolpi, potem pa na desno, kjer se odcepi cesta proti Črnomlju. Tam nekje za tistimi griči in ovinki in travniki in lozami je Primostek in Premarjeva moka. In sva šla dalje in dalje. Brzjavni drogovi so stali vzpota, pred nama pa je bila dolga, dolga cesta. In če izgrešiva pot in ne prideva več nazaj?

Tedaj se spomnim svojega koščka krede. Iščem, tipljem po žepih, a do krede ne pridem. Vse reči so mi silile pod prste, le krede ni hotelo biti, ko bi je najbolj rabil. Ni kazalo nič drugega, nega da sva z Milanom sedla v travo. On je držal svoj klobuček pred menoj, jaz sem pa vanj metal iz žepov kos za kosom in naposled sem le prišel do krede. Potem sem lepo počasi napolnil žepo, pa sva stopila z Milanom naprej.

In ko sva prišla do prvega brzjavnega droga, sem začrtal nanj s kredo križ, na drugem ravno tako, na tretjem, na četrtem tudi.

„Da ne izgrešiva pota,“ sem razlagal Milanu. „Ti križi naj nama kažejo pot proti domu.“

„Kje neki tiči ta Primostek!“ je vzdihnil Milan.

„Le potrpi, Milan!“ sem ga tolažil, „če nosijo moko s Primostka v Metliko, tudi midva prikoračava iz Metlike na Primostek.“

„Kaj praviš, da nosijo! Vozijo, vozijo!“ se je razvnel Milan. „Na svoje oči sem že najmanj desetkrat videl pred Premarjevo hišo v Metliki voz, ki so z njega skladali vreče moke! O, ko bi vsaj pridrdral voz, da bi sedla nanj in se peljala do mlina!“

„Ne bodi no tako siten!“ sem se razjezil na obupanega potovalca, „hodiš komaj kake pol ure, pa že pešaš! Ti si pa res za po svetu! Sedi malo v travo, da ti noge ne odpadejo!“

Pa sva sedla v travo kraj ceste in sva začela ogledovati vsak svoj zaklad. Milanu sem posodil svoje orglice, da si je drobil pesemco za kratek čas, jaz sem pa lovil v stekleni biser solčne žarke, ki so v pisanih barvah plesali na moji dlani. Niti opazil nisem takoj, zamaknjen v mavrično poigravanje žarkov, da je Milan vstal in se sukal na travi po glasovih orglic. Torej ni bil nič več truden.

„Sedaj pa le naprej!“ sem ukazal in se dvignil na pot.

Milan je poskočil na cesto ter poplesaval zdaj po levi, zdaj po desni nogi pred menoj, na vso moč pihajoč na orglice. A kakor bi odrezal, je umolknila glasba, in začul sem žalostni Milanov glas: „Nikamor več ne morem! Neusmiljeno sem truden in lačen. Ko bi vsaj malo kruha vzela s seboj na tako dolgo potovanje! Prej bi prišla v Karlovec nego, pa na Primostek.“

„Seveda,“ sem mu odgovoril, „plesal bi, plesal, mami pa ne bi šel po moko! In kaj ti veš, kje je Karlovec! Karlovec je petkrat ali pa

osemkrat tako daleč kakor Primostek.“ Pa sem zopet napravil križ na brzojavni drog.

„Morda pa Primostka sploh ni več,“ mi seže v besedo Milan, ki se mu je že začelo nabirati na jok. „Ali je zgorel ali ga je pa voda odnesla.“ Debela solza mu je namočila lice, druga, tretja solza : udaril je v glasan, obupen jok.

„Koliko neki je že ura?“ je vprašal ves v solzah.

„Kaj vem, koliko!“ sem dejal slabe volje.

„Morda je že polnoči!“ je zajavkal Milan in dostavil resno in odločno: „Na Primostek nocoj že ne prideva. Kar nazaj pojdiva! O, mama, moja ma - ma...“

Košarico je postavil na cesto in si je otiral solze. Tako milo se je jokal, da je bilo še meni hudo.

„Pa pojdiva nazaj -- no!“ sem mu dejal. „Ne morem pomagati, ako neče biti Primostka od nobene strani.“

Milan se je takoj zasukal v obratno smer, obesil košarico za komelec, potisnil klobuček nazaj in si zaigral na orglice. Še na križe po brzojavnih drogovih ni gledal, tako se mu je mudilo proti domu.

Pa na te križe nama tudi ni bilo treba paziti, ker sva hodila po isti poti nazaj, kakor sva šla prej tja. Mračilo se je že, ko sva dospela do Metlike — seveda brez moke.

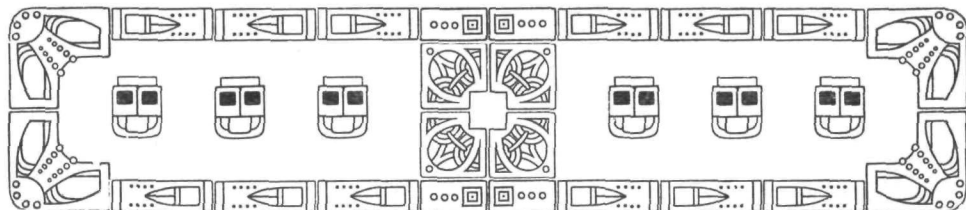
„Sedaj pa pojdi le sam domov!“ sem svetoval Milanu in jo ubral proti svojemu domu.

V skrbeh me je vprašala mati: „Kod, za Boga, sta pa hodila? Po vsej Metliki vaju išče teta.“

„Saj je nama ukazala iti k Premarju na Primostek,“ sem se opravičeval, „toda ker ni bilo Primostku nikjer, sva se vrnila.“

„Ravno narobe! Ne k Premarju na Primostek! Tako je velela teta. Saj ima prodajalnico skoro tikoma ob tetini hiši, pa bi vaju pošljala tako daleč? Ampak vidva sta sedela na ušesih! No, res! Takih dveh ptičkov pa ni pod farnim zvonom! Vaju bi bilo dobro poslati po smrt!“ se je jezila dobra moja mati.

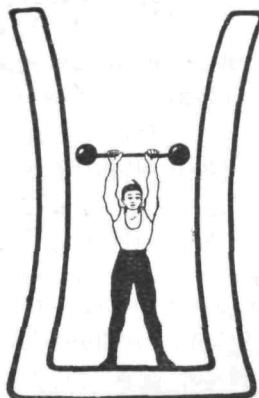
Kako je Milan obračunal s svojo materjo, tega mi ni vedel povedati. Drugega dne mi je rekel, da je že pozabil! Lahko si pa mislimo, kako in kaj je bilo, čeprav bi nam tega ne povedala Minka, ki je radovedno izpraševala, ali je tudi pri nas pela — šiba!

IVO TROŠT:

Mi bomo klali!

si me poznajo, da sem najbolj jezična od vseh sedmih Rdeličevih otrok; najstarejša pa nisem, vendar vem, da bomo tudi pri nas klali, prav kmalu ga bomo klali, kakor lani in predlanskim in še prej. O, vse pomnim še prav dobro. Rdeličeva Danica ni tako pozabljiva, kakor bi nekateri radi. Še moja starejša sestra Mara, ki nosi židane rute, me zmerja, da sem živa pratika, ki vse ve in tudi vse pove. Zato me je že večkrat pohvalila mami in gospodični v šoli, da govorim resnico. A še nikdo drugi me ni pohvalil; raje so me zasmehovali in topli. Moj brat Jože je kradel očetu smodke, jaz tedaj še nisem hodila v šolo, sem ga pa videla in zatožila. Oh, komaj sem mu ušla, da me ni zgrabil in zagnal ob tla. Je zelo močan naš Jože.

Moja najstarejša sestra Francka je lani polizala na Binkoštno nedeljo jutro z mleka smetano. Tudi meni je dala pokusit, pa sem le povedela mami, ki je trdila, da se mi pozna laž na nosku. Mene je pa sestra zmerjala potem, da vse verjamem in da sem najbolj jezična, kar nas je Rdeličevih možkih in ženskih. Govorila sem pa le resnico radi smetane, o laži in nosku pa nisem govorila. Zato lahko tudi rečem, da bomo pri nas klali. Raditega ne bom nič manj jezična. Naj pa bom. Če se s tem zamerim vsem ali nikomur.

Nože nam je nabrusil Rezjan Pepo. Veste: Pepo je ostal v sosednji vasi še ono leto, ko se ni mogel vrniti v Italijo v začetku vojne z Lahi. Najbrž se je tudi bal. Lah ni bil nikoli dober vojak; je preboječ, premalo pogumen; tako meni moj oče. O moj oče je služil cesarja zdržema sedem let in sedem mesecev, pa se ni nič bal Lahov. No mi se tudi nič ne bojimo Rezjana. Prišel je s sinom Matijčkom, ki hodi z menoj v isto šolo, pa je prašal, če bo kaj treba nabrusiti — škarje, britve, nože — Mati mu je izročila nože, pa sta šla brusit kar na naš brus. Nerodno ga je obračal Matijček. A brus je okrogel, pa sta le nabrusila orodje, da ne bo prešiča preveč bolelo. Pa saj nima duše, zato ga tudi ne boli. Cvili že, ko mu izpušča klavec kri, a pozneje ne čuti nič več. Saj nima duše. Zato ima pa tako dobre klobase in ocvirke!

Stric Marko je oni dan stopal mimo hiše in trdil, da si mora ogle dati našo „zverino.“ Všeč mu je bil prešič v hlevu in stric je prikimal zadovoljno, da se bo veliko nacvrlo in stopilo. Mene je podražil, da bom morala držati pujsa za rep, ko mu bo ta izpuščal kri. Za glavo bo do-

volj stric Marko, noge bosta pa držala oče in Jože, ki je močan, da se ga bojim še danes radi zaradi tistih smodk, ki jih je vzel-pa res, prav zares. Naša Mara bo mešala kri v kotličku, da se ne strdi; jaz bom pa nati-hem štela do dvajset in trideset, če bo treba, dokler se prešič ne bo več oglasil. Potem izpustila rep in pojdem pogledat h glavi, če me še vidi. Prej ne smem, zakaj meni bi se prešič gotovo smilil, pa bi ne mogel — no — poginiti. To ve stric Marko, stari klavec. Jaz pa tudi vem, da sem prešiču dostikrat dajala ostankov jedil in sadnih koščic, ki jih je hrustal kot bi trl orehe. Zato že sedaj ne maram več pogledati prešiča, dokler ne zdahne pod nožem strica Marka. Ko bo mižal pujsek in me ne bo več videl, bo pa vse opravljeno.

O, ne še vse! Še polovica ne, klobase bomo delali potem, klobase. Saj prešič ne bo več živ, pa ne bo vedel, da jih imam jaz tako rada. Gotovo ne bo mogel znati, da so njegove, saj nima duše. Prav nič ne bo čutil, ko ga bodo drli in rezali. Pri nas klavec odere prešiču kožo. Gori v hribih, kjer je doma naša mama, pa osmodijo ščetine s slamo, ki jo zažgo. Meni bi ne bile vseč klobase, ki bi dišale, mhm! smrdele po smoli. Morda bi celo ocvirki.

Tudi črev ne hodim jaz prat. To imata izvršiti Mara in Francka. Materi pa pomagam držati voziček, ki bo skozi njega polnil klavec čreva s krvjo in ocvirki in štupo. Oh, tedaj že tako lepo diši po klobasah. Prešič pa nič več ne ve, kaj se je zgodilo. Saj leži na kosih osoljen v čeburu in polit s česnovko.

Mhm! Ta tudi ne diši lepo. A mi otroci se tedaj že gnetemo okolu ognjišča vsi na straži, da klobase ne zbeže iz kotla po verigi iznad ognja v dimnik. Bog varuj! Kaka škoda! Stric Marko trdi, da zna tako narediti. Morda je pa le res. Nobeden ga ni še videl. Upam, da prav letos tudi ne prikljče tolike nesreče pod našo streho. Saj dobi za svoje delo pošteno plačilo: dve črni, dve beli in srebrno, še raje papirnato kronco, potem pobaše svoje orodje, se umije in zažge tobak, pa z bogom domov.

Mi se primaknemo bliže klobasam, ki niso splezale skozi dimnik, marveč jih je mati več naložila v ponev, kjer se že kuhane lepo peko, cvro in cvilijo, da jaz že komaj požiram sline, oh, pa tudi drugi.

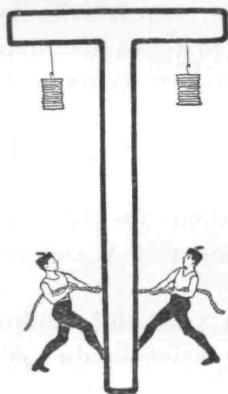
Zato se veselim vselej ob misli, da bomo tudi mi klali prav zares in prav kmalu. In nič se ne bojim, če me bodo spet zmerjali, da sem živa pratika, da sem jezična in da vse verjamem. O, ne, ne! Rdeličeva Danica ve samo resnico: mi bomo klali, pa bomo!

H'anko Medič:

Zelenka.

ako se je zvala žabica, ki je bila v mlaki ob robu gozda. Tam je živela svoje mirno življenje, pozdravljala jutranjo zarjo, regala, kvakala, ko se jelo oblačiti nebo, in legla spet v mehko travo, ko je zahajajoče solnce zadnjič poljubovalo vrhove bližnjih gorá. In tako dan na dan, teden za tednom. Srečna bi bila, če je ue bi mučilo silno hrepenenje, čudna želja... Ne vem, če bi jo kdo uganil! Stavim, da ne. Dražila jo je misel — letati po zraku,

Tičala je v blatu, samo glava ji je gledala iz vode in zrla vedno v nebo, sledeč z velikimi očmi pticam, ki so letale nad njo, veselo čivkajoč.¹

„Kako so srečne!“ je vzdihovala Zelenka, „Vse bi dala, če bi znala jaz letati po zraku!“

Mislila in mislila je. kako bi razrešila težko vprašanje: dobiti pravo, zgraditi si stroj, ki bi jo ponesel visoko, visoko tja do oblakov in še čez. Opazovala je lastovico, ki je švigala kakor strela zdaj tik zemlje, zdaj zopet okoli zvonika. In s tako brzino! Zakaj je ni Bog rajši ustvaril za ptico? Tako pa mora preždeti vse svojo življenje v mlaki med črvi in krkonih in objokovati svojo kruto usodo.

Uvidela je, da je vse njeno premišljevanje zaman, a kaj — ptice so jo zopet zmotile, misel se je vračala in mučila ubogo Zelenko.

Skočila je na lapuhov list. Muhe, mišice, komarji in kačji pastirji so brenčali okolo nje, a ona se ni zmenila zanje, njene misli so bile drugod. Zapravljala je čas, nespametnica, napenjala svoje žabje možgane, a njene oči so neprestano motrile daljavo.

Prepričala se je in je zamomljala:

„Vse je zaman! Peruti so prvi pogoj za letanje. Kajpak, če bi jih imela, ne ustrašila bi se tedaj meriti niti z lastovico!“

A ta zaključek je še zvišal njeno bol, zakaj peruti žalibog ni imela in papirnatih si pa tudi ni mogla prilepiti. Uboga Zelenka! ko je izprevidela, da se ji na noben način ne more posrečiti izum, se je skoro potolažila in izkušala udušiti svoje živo hrepenenje. Vživela se je zopet v svoje življenje in pozabila na svojo izgubljeno srečo.

Ko je nekega dne capljala po mlaki, je čula nad seboj močno frfo-tanje. Dvignila je debelo glavo in videla dva goloba, ki sta drug poleg drugega letala preko doline. Hipoma ji šine misel v glavo. Skočila je na kopno in zakvakala na vse grlo:

„Hej, lepi golobici! Spustite se dol k meni za trenutek!“

In komaj sta bili na tleh, jima reče Zelenka: „Čujta! Storita mi uslugo! Dobroto vama tisočkrat poplačam. Rada bi zletela z vama tja gor pod modro nebo. Ali me bosta nesli? Če ustrezeta prošnji, hočem vama biti hvaležna vse svoje življenje!“

„Kako? Saj nimaš peruti! Brez peruti pač ne moreš z nama!“ se je začudila starejša golobica.

„To te ne sme skrbeti, zakaj stvar sem dobro premislila!“ je pristavila Zelenka. „Glej, tu imam vejico. dovolj je močna. Vzemita je vsaka na enem koncu v kljun in jo trdno držita! Jaz se s čeljustimi poprimem na sredi, vedve vzletita, in z vama se vzdignem tudi jaz!“

Rečeno, storjeno! Že so krožile po zraku vse tri živalce, in Zelenka je bila presrečna, zakaj želja se ji je izpolnila.

Z nabuljenimi očmi in odprtimi usti so gledale njene tovaršice za njo, ko se je vedno bolj oddaljevala in se dvigala vedno više k zlatemu solncu.

Začudili so se ptiči, ko so zazrli spotoma v zračnih višavah to čudno družbo. Ta izum jih je jako iznenadil, da čivkali so v pritrjevanje: „To je pa nekaj posebnega! Lepa misel! Živeli naši golobici!“

Zelenki se je krčilo srce jeze, ko je čula, da gre vsa hvala golobicama. To pa, to! Saj je ona izumiteljica tega načina potovanja. Nihče ji ne sme kratiti pravic! Hlepela je po slavi, zakaj tudi ljudje so se zbirali po cestah in opazovali čudno prikazen. Jeza je kuhala v njej in razsrjena je začela kričati: „Jaz sem to izumila, ne pa golobici! Moja je zasluga, da bodo odslej lahko letale tudi žabe po zraku!“

Ali — ojoj! Ko je odpila usta — štrbunk — je zviška padla na zemljo in se — ubila.

Bog.

Dom Ti je nebo visoko,
dom Tvoj zemlje širni krog,
Tvoje morje je globoko —
vedno in povsod si, Bog!

Gledaš, sodiš moja pota,
veš, kaj v srcu mi živi,
in boli Te vsaka zmota,
vse Te dobro veseli.

Duša, v božji dar prejeta,
Tebe čista moli naj,
da jo Tvoja volja sveta
dvigne kdaj v nebeški raj!

Simon Palček.

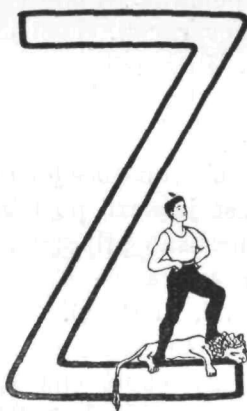
PRILOGA ZVONČKU

FR. PALNAK:

Slike iz živalstva.

(Dalje.)

Zaspan ptič se je zbudil in zakričal v mirno noč, a nihče se ne zmeni zanj. Voda v reki se je razgrnila, in iz nje se prikaže kuščarska glava krokodila, ki pleza počasi iz vode na breg. V njegovih roženih ščitih po hrbtu mu svetlika mesečina. Zvesto posluša naokrog in čaka na svoj plen. A njegova ura še ni prišla; ni še živali, ki bi si prišla gasit žejo. Počasi se plazi nazaj, upogne rep, kakor da je iz jekla, ter izgine v vodno globočino.

Jeleni so že prišli na pašo, divji mrjasci rijejo po tleh ter iščejo, s čemer bi se napolnili želodec. Od daleč oprezuje temni, kolobarčasto pisani panter, njegove oči goré kakor dve zelenkasti luči v goščavi. Vsepovsod se giblje življenje, vse si išče hrane, posamezni glasovi bude džunglo v nočno življenje.

Iz daljave so se oglasili divji psi, ki so se spustili na lov, krdelo pāsijih sorodnikov šakalov je zatulijo in zavija na drugi strani džungle. Tudi te so se dvignili, da preiščejo, kje je poginila čez dan žival, da jo raztrgajo in požro, kje lahko napadejo katero, ki ima premalo orožja, da se ubrani njihovi lakotni krvoločnosti.

Zdajci pretrese ozračje glas, ki razprostre grozo nad vso džunglo. Psi ne lajajo več, šakali ne tulijo, panter je obstal v sredi pota, jeleni se spuste s paše v beg, divji mrjasec se skriva v goščavo. Zakaj pre-dobro poznajo vse živali hripavi, grmeči grom, ki se je razletel po džungli. Vedo, da se je zbudil tiger, ki ga žeja po krvi.

V globoki, samotni goščavi je ležala in spala čez dan ta do dva-inpol metra dolga mačka. A tigrov spanec ni bil tako trden, da bi ga ne zbudil najmanjši šum, da ne bi pogledal, kadar je počila veja ali bičevje. Njega pa bi ne spazilo najboljšje oko, ko je ležal in počival. Kakor

zemlja je rjast, po truplu pa se vlečejo od hrbta proti trebuhu temno proge, da ga je bilo videti, kakor bi ne bilo drugega kot samo nedolžno bičevje, ko je bil zleknjen na svojem ležišču.

Noč je zbudila tudi njega. Dvigne se na ogromne šape, kakor mačka skrči in ukrivi stegnjeno in zateglo truplo, okrogla z brado obrasla glava v džunglo, zazdeha z odprtimi žrelom in zasadi prednje tace v zemljo, dolgi, ravni rep se mu stegne.

Tako se je otresel zaspanca, in zdaj mu že lovi njegov tenki sluh komaj slišne glasove, ki prihajajo iz džungle. Hitro spozna, na katero stran se mu je treba obrniti, da si poišče večerje. Saj ne potrebuje preveč: s tridesetimi kilami mesa se mu že utolaži glad, džungla pa ima takih kosov prek in prek dovolj.

Počasi se odpravi tiger na pot, ki ga vodi skozi bičevje in visoko travo. To ga skriva pri njegovi oprezni hoji tako docela, da se ti zdi, kakor da ga je požrla gluha noč.

Vsled tigrovega glasu preplašene živali so se že pomirile. Ni bilo več čuti groma, in mislile so si, da nocoj ni zanje več nevarnosti. Tudi jeleni so se spet vrnili na zelenico ter se mirno pasli. Povohali so zdaj pa zdaj po zraku, a veter, ki je prihajal od desne, odkoder se je zaslišal prej tigrov hripavi klic, jim ni naznanjal nič slabega.

Ta veter pa je občutil tudi tiger. obrnil se je in obšel pasočje jelene v velikem loku ter se jim bližal od leve. Kakor kača se je plazil po tleh, njegove oči so žarele v temi visoke trave, ki se je neslišno pripogibala pod njegovimi stopinjami. Že je na robu zelenice. Trava ga že skriva, ko gre na jelene. Da se prikaže iz gošče, ubeže mu vsi, brzonogi. Zato čaka tiger mirno in nepremično, da se obrne čreda na to stran, da se mu približa. Ni mu treba čakati predolgo. Brezskrbno se odloči ena lepih, slokih, z ogromnim rogovjem okrašenih živali, pripogne se le nekaj metrov proč od tigra, da odmuli travo — že je v dveh, treh skokih tiger pri nji in na nji. S toliko silo ji je zasadil kremplje v vrat, da so se mn vdrli v meso že prsti, hipoma je pregriznil svoji žrtvi žile in že loka toplo kri.

Prestrašeni jeleni se niso upali potegniti za svojega tovariša; prepustili so ga svoji usodi, obrnili se ter pobegnili v največjem diru.

Na drevesu je spal divji pav; zbudil se je in videl, kaj se je zgodilo. Z glasnim krikom je oznanil novico ter opozarjal vse džungelske prebivalce na nevarnost.

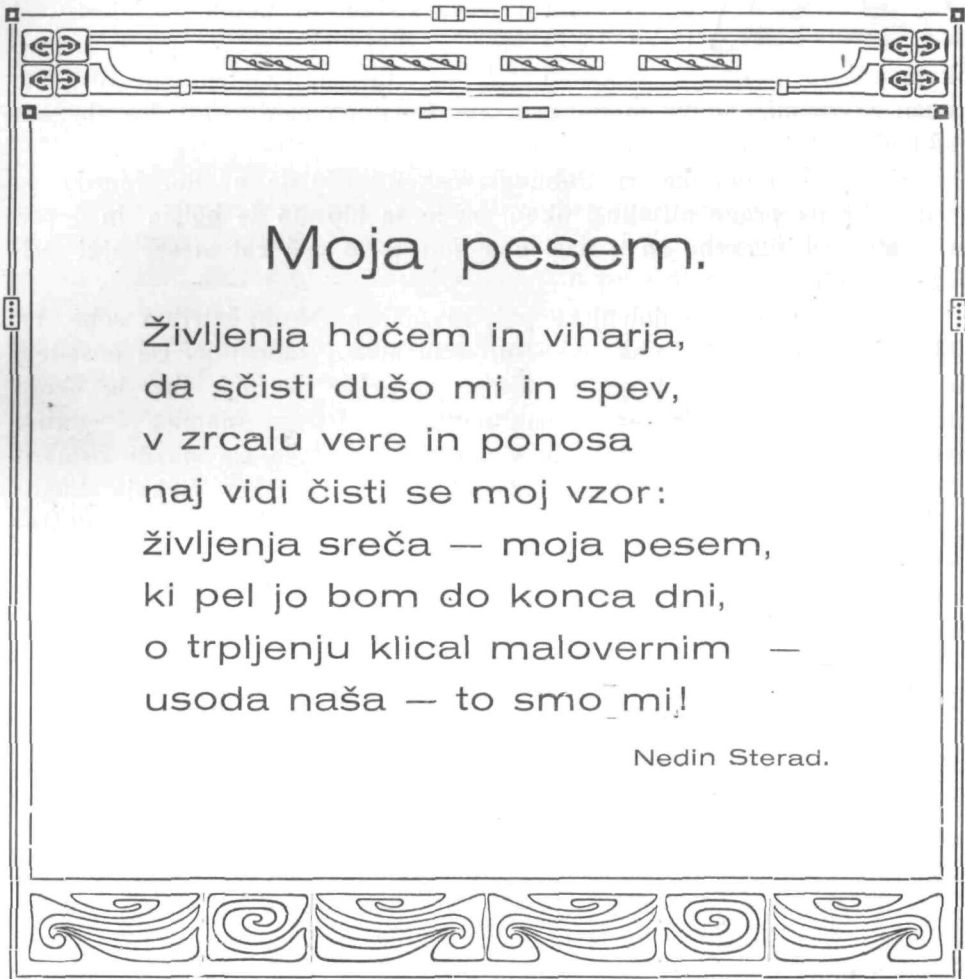
Tiger se ni zmenil ne zanj, ne za njegov klic. Ko se je prepričal, da je jelen mrtev, ga je zavlekel v goščavo ter se je začel mastiti. Z ostrimi zobmi je strgal s trupla nekaj kosov, razčetrtil jih je s čvrstimi kremplji ter jih pogoltnil za prvo silo. Nato se je odpravil k reki, da se napije. A kmalu se vrne ter nadaljuje krvavo večerjo. Ko se je nažrl dosita, se napoti še enkrat k reki, da si opere gobec. Ostanke jelena pa pusti, da se vrne pogledat še jutrušno noč, če mu bodo za tedaj še kaj

prihranili šakali in psi, če mu ne bodo požrli čez dan zadnjih ostankov jastrebi.

A če tudi nič več ne najde, za tigra ne bo velika škoda. Tudi to nič ne de, če je preplašil nocoj jelene tako, da zatečejo drugam. Džungla je prostorna in ima dosti zalogajev za svojega krvoločnega kralja, opazil pa je k temu vsemu še, da se je vstanovil tam ob robu džungle človek, ki ima v staji črede ovac, konj in govedi. Če ne najde torej v džungli, najde gotovo v naselbini. Zato se obrne mirno in brez skrbi nazaj na svoje ležišče, da prebavi ter se naspri do druge večerje.

Živali v džungli pa se vzlicemu niso oddahnile. Saj je lovil po njej še panter, lovili so psi in šakali, plenili so volčje, in rohnel je medved. Marsikateri boj je bil še izbojevan tisto noč, marsikatero življenje končano zato, da se je nasitil roparski želodec.

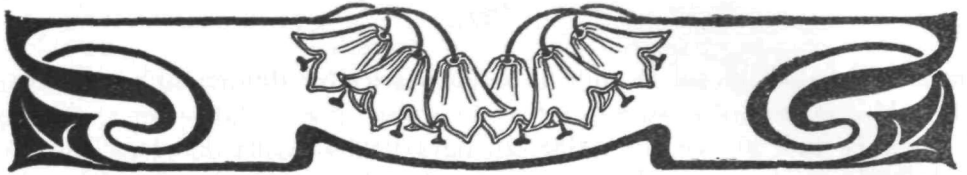
(Dalje prih.)

Moja pesem.

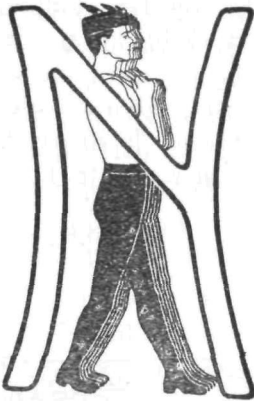
Življenja hočem in viharja,
 da sčisti dušo mi in spev,
 v zrcalu vere in ponosa
 naj vidi čisti se moj vzor:
 življenja sreča — moja pesem,
 ki pel jo bom do konca dni,
 o trpljenju klical malovernim —
 usoda naša — to smo mi!

Nedin Sterad.

HASAN - AGINICA :

Sam.

Neslišno padajo debeli snežni kosmiči že lepo vrsto dni in se kopičijo v cela gorovja. Dali so materi zemlji tako debelo odejo, da jej bo kar prevroče pod njo, četudi vise od streh meterske in še daljše ledene sveče. Nemara imajo tudi v nebesih vojsko, da so kar čisto pozabili na nas uboge zemljane, ki kar ginemo v tem mrzlem beležu. — Mislite, da se more izpod strehe? Kaj še! vse je tako zapaženo s snegom, da se že skoro k sosedu ne vidi. Ozka sled, obdana od obeh strani z visokimi stenami snega, drži skozi vas. Kakor bi hodili po strelskem jarku. In če Medičev Francek, ki so ga s težavo okomatali in poslali k sosedovi teti po mleka, zagleda na drugem koncu sovražnika muhasto Banovo tele, tedaj pa hajd nazaj. Pa zbogom steklenica, denar, klobuk, vse.

Sicer se pa malokateri drobnoglavček prikaže na svetlo. Morda že še pokuka na pragu ali skozi okno, pa le za hip. Je že boljše in lepše pri topli peči, čeravno so ti naši neugnančki že več kot mesec dni privezani nanjo.

To vam je zelena dolensjska peč, ki zavzema skoro četrtno sobe. Pa kakor je tudi velika, Lukanovim otrokom komaj zadostuje. Če posedejo na klop okoli peči, jih je polna. Če se spravijo na peč, jim je skoro pretesna. Kakor orgljice so, ampak neubrane. Uboga mamica — atek jim je na vojski kakor sedaj vsi — koliko ima truda, da nasiti osmero želodčkov. Pa če bi imeli kdaj zadosti! To ti venomer čivkajo kakor vrabčki. Lukanova mamica v srcu željno prosi skorajšnjega toplega solnca in zelene pomladi, da bi ti vrabčki zleteli na pisano trato. Tam skačejo, se igrajo in pozabijo na kruh. Kakor je tiha in nujna njena želja, vendar ni upanja, da bi se skoro izpolnila. Nebo je sivo ali belkasto ali črno. ali vse skupaj, saj se niti ne vidi zbog neštevilnih snežnih metuljkov in visi malo da ne prav nad Lukanovo streho.

„Kje je vendar svetlo solnčece?“ bi vprašala Lukanova Tinka. „Kar nič več ga ni k nam.“ „Odrimalo je v dalnje kraje,“ bi odgovorila mamica. „Le pridni bodite, pa se kmalu vrne!“ Tako ima mati Lukanova ves božji dan to čebaljajočo deco na glavi. Ohladi se jej malo le tedaj, kadar pride kak vasovalec. Tega se razveseli mamica in nič manj tudi otroci.

Zato so tisto popoldne z veselim krikom pozdravili starega Frica, ki je po dolgem času zopet priromal s svojo „kajžo“. Fric je popoten

človek in ga vaščani ne poznajo drugačnega. Roma iz kraja v kraj, nikdar sit, nikdar lačen, ne žalosten, ne vesel. Vse imetje nosi s seboj v „kajži“, kakor so rekli ljudje nevelikemu zaboju z umetno zaprtimi vratici. Ta „kajža“ ga varuje prosjačenja. V njej ima raznovrstna koleseca, ploščice, žico in podobno, s čemer veže in krpa pohabljene in raztrgane ude vaških ur. Kadar razstavi svojo ropotijo po mizi, puste otroci peč in vse drugo ter se nagnetejo okoli mize. Tu je pa tudi raznovrstnih reči za otroške oči. In če jim Fric pokaže še skrivnostno uro iz najskritejšega predalčka „kajže“, tedaj je njihovo veselje popolno. Bolj poslušnih in požrtvovalnejših gledalcev ne najde Fric potem več. Sredi mize postavi skrivnostno uro. Na njej sedi palček — migalček in kima z glavo ter pri tem udarja ob strešico nad seboj. V tej je pritrjen majhen svetel zvonček. Kadar palček pokima z glavo, tudi zvonček zabrni. Šestnajstero bleščočih očí je zamaknjenih v to čudo. Ne odvrnejo pogleda. Ves obražček žari, ne le oči, tudi čelo, nos, lica, brada in še posebno usta občudujejo to skrivnostno uro. Nemirno se premikajo na klopi, iztegujejo roke. Pa samo en pogled iznad Fričevih naočnikov in že izgine goreča želja na dno drobnega srčka.

Fric pa veže vaške ure. Cela vrsta jih stoji na polici in na mizi. Očiščene in popravljene obeša na steno, da jih mora zagledati vsakega prišleca oko. Svetijo se nasproti in tiktakajo kakor za stavo ter tako pojo hvalo svojemu mojstru. K tej slavi pripomorejo nemalo tudi mojstrovni naočniki. Nosi jih konec nosa ali na čelu. To se zdi nekoliko smešno, zlasti kajlar še izpod ali iznad njih pogledajo malo ostre toda dobrohotne starčkove oči. Lasje so mu sivkastobeli, malo predolgi in neredni. Obraz je zložen v toliko gub in gubic, da če bi po njih šteli leta njegove starosti, jih ne bi mnogo manjkalo do sto. Vsa postava je nekoliko okorna, toda prikupljiva. In ker zna Fric otrokom pripovedovati marsikaj lepega, vaškim botram, tetam, strinam in kakor se jim že pravi v marsičem svetovati ter se tudi razume na uroke in bolno živino, se ga splošno razvesele, kadar ga zanese korak na Vrbovje. Marsikatera vaščanka mu stisne kak priboljšek, da si stari in onemogli želodec malo opomore za nadaljnje trudno potovanje. —

Danes pa Fric ni tako dobrovoljen kot navadno. Izmučen je do skrajnosti, oči mu trudno begajo po kričečih otrokih.

„Za pet ran Kristusovih i kaj vas je prineslo v tem vremenu, stric!“ — stric so mu rekali vsi — je vzkliknila Lukanka in sklenila roki.

„To zimo bom sklenil, mati. Prišel sem po slovo,“ je dejal žalostno.

„Ajte, ajte! Trudni ste. Pogrejte se! Prinesem vam kaj gorkega, pa bo spet dobro.“

Ko se je pogrel in okrepcal, se mu je tudi vrnila prejšnja dobrovoljnost. Prijazno se je ozrl po otrocih, ki so obstali sredi sobe v polkrogu in ga radovedno gledali. Ni so se upali bliže, ker se ni pošalil z njimi kakor navadno.

„No, otročički,“ je dejal smeje, „ali me nič več ne poznate?“ Kakor bi električna iskra udarila v nje, so skočili vsi hkrati in ga obstopili.

„Flic Flic, ulo!“ sta vpila najmanjša dva.

„Le okoli peči posedite, malčki! Danes ne bomo odpirali „kajže“; preveč truden sem.“

Otrokom se je že nabrala šobica in to je stric najbrž zapazil, ker je rekel:

„Bomo pa jutri gledali. Kadar se pa preselim v druge kraje, vam bom pustil uro, da boste imeli spomin na strica Frica.“

Lička so se zopet napela in nasmeh je hušknil preko njih večjim otrokom pa vendar ni bilo vse prav, zato se je ojunačil Mirko: „Kam pa pojdete, stric?“

„Kam? Daleč od tu, v deželo, kjer je večna pomlad. Tam ni ne mraza ne vročine, ne dežja ne snega, ne bolesti ne trpljenja. Tam bom mirno počival zadovoljen in srečen.“

„Kaj bi to, stric! Še ste močni. In mi in naši bolniki in naše ure bi vas pogrešali,“ mu je ustavila besedo Lukanka.

„Človek je kakor ptica,“ je odgovoril. „Ko nam prepeva, jo občudujemo in ljubimo. Kadar odleti drugam, kdo misli več nanjo, Pridejo druge in zavzamejo njeno mesto.“

„Le pustite danes delo!“ mu je branila dobra žena videč. da nekaj ogleduje „kajžo.“ „Pojčijte malo! In pa povejte nam rajši kaj!“

„O slabem vam ne bom pripovedoval, saj ga sami dovolj občutite. Dobrega pa ni danes nič na svetu.“

„Resnica. Pripovedujte nam pa o sebi!“ je bodrila mati Lukanova. „Prihajate in odhajate, imamo vas kakor za svojega, pa ne vemo, kdo ste in odkod.“

„Ne spominjam se rad svojega bridkosti polnega življenja, toda res je, pravico imate izvedeti, komu ste delili dobrote. Tudi vi, otročički poslušajte!“

Sedel je k peči, otroci okoli njega. Mati pa je primaknila stolček med okno in peč, da bi lahko slišala in poleg še videla šivati. Tiho je bilo v sobi. Starček je sklonil glavo ter zbiral spomine davno minulih dni. Nihče ni motil tišine, dokler ni izpregovoril Fric.

Nisem iz teh krajev. Moja zibelka je tekla na Krasu v prijetni rodovitni dolini, omejeni proti zahodu od častitljivega Nanosa.

Moja rojstna hiša je stala ob široki beli cesarski cesti. Prijazen in ponosen dvorec, belo pobeljen, krit z rdečimi žlebniki, trdna gospodarska poslopja, prelepa polja in travniki in temni gozd za njimi: vse to je pričalo o imovitosti mojega očeta. Jaz in sestra Danica sva skakala po prostranem vrtu, trgala sočno sadje, se podila po prašni cesti in dražila Čuvaja. Ali pa sva v topli sobici razstavljala mnogovrstne igrače in gledala pri oknu v zimsko pokrajino, po kateri je plesala in tulila burja. Pred šupo so nama naredili gugalnico. Tam so se zbirali otroci iz cele

okolice. Nekoč sem v otroški objestnosti gonil gugalnico tako zelo, da se je veriga odtrgala. Danica je padla zviška na tla in odtedaj ni bila več zdrava. Bolehala je nekaj let in neke lepe jeseni mirno zaspala. Od takrat se mi je vsiljevala misel, da sem jaz kriv njene smrti. Postal sem nemiren in neprijazen. Starši si niso mogli razložiti tega. Bali so se, da izgube še mene. Vodili so me k zdravniku. Ti so priporočali izpremembo zraka. Poslali so me k teti v Trst, kjer sem nekoliko hodil v šolo. Pestrost velikomestnega življenja in večno lepo morje sta name dobro vplivala. Oče mi je kupil školjkast, belo pobarvan čolnič. V njem sem se vozil s tovariši po morju ob tržaškem zalivu, kadar je večerno solnce zlatilo drobne valčke. Ob takih mirnih večerih je bilo morje kakor začarano. Valovilo je komaj vidno. Po valčkih se je prelivala zlata solnčna luč in se lomila na njih v vijoličasto, oranžno, rdečo, rumeno, modro in nebroj lepih barv. Kolika lepota!

Ozdravel sem, toda postal sem sanjar. Moral bi prevzeti po očetu obširno posestvo, toda ta posel ni bil zame. Moj oče je bil dober, tudi strog, a imel je to napako, da je bil prebahat. „Le pokonci glavo, sinko!“ je rekel. „Mi smo mi.“

Kako lahko bi me izšolal, pa to mu ni šlo v glavo, da bi njegovo posestvo ne imelo gospodarja. In kot tak, je mislil, mi ni treba hoditi v šole. „Imel boš dovolj,“ je rekel. „Da znaš le brati in pisati. Tudi jaz nisem hodil v šole, pa poglej, kakšen možak sem. Da imaš le kaj pod palcem.“

Vodil me je okoli, v Trst, Benetke, Reko, Opatijo, Ljubljano, Zagreb. Povsod je nastopal bahato. Meni je prijalo pohajkovanje, dela se nisem oprijemal resno. Mati, vedno pridna in skrbeča za hišo, je majala z glavo in karala.

„Pusti ga,“ ji je odgovarjal oče, „naj se malo razgleda. Bo že, ko pride čas zanj. Dokler sem jaz gospodar, ti ni treba skrbeti.“

O, mamica zlata! Koliko lepih trenutkov sem preživel ob tvoji strani!

Bili so najlepši v mojem življenju. Hodila sva ob poletnih večerih ali nedeljskih popoldnevih po drobni stezici za vrtom daleč noter v gozd in prijetno kramljala. Kako lepo si znala pripovedovati in učiti! Da si mi ostala ob strani skozi vse življenje, meni slabiču, bi bil postal drug človek. A izgubil sem te prezgodaj. —

Prišla je nesreča in namah izpremenila moje brezskrno življenje.

Oče se je večkrat vozil okoli po kupčiji. Od nekje je pripeljal domov črno kobilico, lepo toda muhasto živalco. On, kakršen je bil, jo je na vsak način hotel ugnati. Branila sva mu z materjo, pa ni nič pomagalo. In pri tem se je zgodila nesreča. Kobilica ga je sunila v trebuh tako močno, da je na tem umrl.

Kar čez noč sem bil gospodar. Toda kje naj se lotim, ko nisem veliko razumel in se prej brigal za nobeno stvar. Mati mi je pomagala, svetovala, me vodila. Povsod je morala biti: v hiši in na polju, v gozdu in v hlevu. Videlo se je že, kakor da bova spravila gospodarstvo v

pravi tir, ko naenkrat mati zboli. Pregrela se je, legla v posteljo in osmi dan umrla. Težka je bila ločitev, a govoriti ni mogla. Ostavila me je brez besede. Ljubil sem jo neizmerno, njena izguba me je zadela v živo. Divjal sem kakor brez uma po polju, travnikih in gozdu. Ali pa sem ždel v sobi in zamišljen postajal po hiši. Posli so me jeli izpraševati, ali naj to, ali naj ono. „Storite kar hočete,“ sem jim dejal, vesel, da me puste v miru. Kako so gospodarili, sem se pozneje prepričal.

To je trajalo nekaj mesecev. Naposled sem vendar prišel do treznega razmišljanja. Izpoznal sem, da tako ne pojde dalje. Treba se je resno lotiti dela. Ali doma ne. V svojem kraju me ni več držalo. Vsaka stvar v hiši, na vrtu in dvorišču, polje in gozd, vse me je spominjalo lepih brezskrbnih dni, dobre mamice, pa tudi moje lahkomiselnosti. Kar obstanka nisem imel več v svoji hiši. Zato sem vse skupaj prodal prvemu kupcu. To je bilo moje najnespametnejše dejanje. Pa takrat sem mislil le: proč, proč. Čim najdlje mogoče. V Ameriko torej.

Ko sem se vozil po širnem morju, ki sem ga že kot deček tako ljubil, se je vrnilo ravnovesje v mojo dušo. Sedel sem na krovu, zrl po nepregledni zeleno-modrikasti gladini in delal načrte. Da če bi me bila v New Yorku čakala mamica, bi se moji načrti najbrže uresničili. Tako pa mi je manjkalo nečesa, s čemer si tudi najubožnejši človek pomore naprej, manjkalo mi je življenjske sile, energije. Bil sem pač človek čuvstev, a ne tudi dejanj. Od majhnega navajen, da so drugi delali in skrbeli zame, sem bil v življenju neokreten in si nisem znal sam pomagati. Toliko sem kmalu izpoznal, da tudi v Ameriki ne lete pečena piščeta kar z neba v usta, temveč da jih je treba trdo zaslužiti, morda bolj trdo kakor doma. Iskal sem in iskal, pa nič našel. A denar je ginil. Prišel sem v roke ljudem, ki so se znali okoristiti z mojo neokretnostjo, pa tudi z mojim denarjem. Na njihovo prigovarjanje sem se udeležil z denarjem, kolikor mi ga je še ostalo, nekakšnih špekulacij pri nekem zlatem rudniku.

Nekega lepega jutra sem vstal milijonar, kakor so mi zatrjevali in glasno čestitali prav tisti ljudje. Denarja mi niso pokazali, češ, da je treba še nekaterih uradnih spisov in potrdil.

Prihajali so k meni v goste, napravljali sami pojedine ter slepomišili in hinavili okoli mene, da bi se bili skoro raztopili same ljubeznjivosti.

To ni dolgo trajalo. Kakor došlo, tako prošlo, pravi pregovor in tudi moje milijonarstvo je kar čez noč zopet izginilo. Meglenega jutra je prišel k meni eden izmed onih, stokal, javkal, se zaletaval v zid, kričal in obupno vil roke. Naposled je padel na stol in mi med jokom dopovedal, da je ona družba, kjer smo imeli svoj denar, propadla, da smo izgubili vse, tudi zadnji vinar ter da smo berači. Žal sem prepozno uvidel, da je bila vse to le komedija. Ko sem iskal pravice, ni bilo nikjer več onih ljudi. Vsi so izginili. Ni bilo ne družbe, ne zlatega rudnika. Ogoljufali so me.

Udarec je bil silen. Pa čudno, po tej nesreči sem bil ves drug, Sila me je izučila. Ko nisem imel več bora, da bi si kupil kruha, sem se naučil tudi delati. Opravljal sem najnižja, najtežja dela, bil sem slabši od hlapca, suženj. Pač je moje dela in truda nevajeno telo omagovalo, roke krvavele žuljev. Kakor da so vse kosti strte, tako mi je bilo, ko sem legel zvečer na trdo posteljo. Pa sčasoma se je telo utrdilo, roke so postale močne in odporne. Izprevidel sem, da ima le tisto vrednost, kar si človek sam pribori. Da mora sam delati, trpeti in riti naprej, če hoče kaj doseči. Čim več sile je v tebi, čim močnejši si ne le po telesu, ampak še bolj po duši, tem dlje se priboriš.

V izobilju in v dobrih dneh nisem znal živeti. Naučil sem se šele v pomanjkanju in v težkih časih. A sreče nisem imel. Zaslužil sem si pač vsakdanji kruh, a doma, prijetnega in vabljivega, si nisem mogel zaslužiti. Robotal sem vse življenje. Oženil sem se. Žena mi je bila dobra in zvesta tovarišica v veselju in trpljenju. Darovala mi je dva ljuba otročička, fantka in punčko. Bila sta luč mojih oči, veselje trudapolnih dni. Dal sem ju učiti marsikaj, vadil sem ju delati, da bi bila nekdam srečnejša od mene. Ni mi bilo usojeno dočakati te sreče. Umrla sta oba v zgodnji mladosti. Z ženo sva delala dalje, da sva osivela. Naposled me je zapustila še ona. Ostal sem sam v tujem svetu, ki mi v vsej dolgi vrsti let ni mogel nuditi niti koticčka za dom. Čutil sem se zelo zapuščenega. Polastila se me je neodoljiva želja po rojstni hiši, po domovini, ki sem jo lahkomišelnost zapustil.

Siv in onemogel sem se vračal domov iskat mirnega koticčka, kamor bi položil trudno glavo k večnemu počitku. Prišel sem v svoj domači kraj tuj in nepoznan. Lep in prijeten se je dvigal moj nekdanji dom ob svetli cesarski cesti, ponosnejši in bolj bel ko nekdam. Živahno je bilo vse okoli hiše. Sedel sem in zrl v hišo. Zatopil sem se v minule dni, iznova sem preživel brezskrbno mladost — sivolas starček. Kako sem bil srečen v tebi, moj dom! Koliko nepozabnih dni si mi dal, kako si mi okrasil mojo mladost! Je-li res samo v tebi in pri tebi sreča in veselje, zadovoljnost in blaginja, da si me po toliko letih razočaranj poklical nazaj v svoje naročje?! Blagoslovljen, ti edini, ti sveti!

Lahkega srca in mladostno uren sem stopil v hišo.

Tu je moj dom, sem dejal gospodinji.

„Kakšen dom? To smo kupili mi od nekega trgovca, ki se je preselil v Ljubljano. Ne poznam vas“, je dejala oholo.

„Dajte mi vsaj koticček v mojem obširnem domu, kjer bom mirno zatisnil oči.“

„Pojdite v ubožnico, če ste sami in nimate ničesar. Semkaj prihaja na poletje mnogo tujcev iz Trsta in Reke, še sami nimamo dovolj prostora.“

Za hlapca Vam bom.

„Ha, ha!“ se je zasmejala. „Mi rabimo zdravih in mladih moči, čemu nam bo takle starček.“

Sesedel sem se na stol in pokrili oči. Izmed prstov so kapale solze na prašne čevlje.

Ženska je prinesla čašo vina in kruha ter dejala zapovedujoče:

„Pa použijte, potem pa se spravite dalje!“

Planil sem iz hiše. Ne vem kod sem taval, zavedel sem se v gozdu, v tistem lepem našem gozdu za posestvom. Vrgel sem se na tla in jokal, jokal kakor dete.

To je torej tvoja osveta, o dom! Kakor berača me podiš izpred praga, ker sem te nekdaj v slabi uri zapustil. Svoje mladostne moči, svojo zdravo srčno kri sem dal tujini. Vzela mi je vse, dala ničesar. Onemogel in bolan sem se vrnil k tebi, edinemu, ljubljenu. In ti me odganjaš od sebe! Trd si, a pravičen. —

Rosno majsko jutro me je obsijalo na istem mestu. Strt in uničen sem tapljal skozi sveže duhteče smrečje. Berač! Brez doma! Ne, prosjačil ne bom, se je uprlo v meni.

Iznova sem šel v svet, starček. Hodil sem od vasi do vasi, popravljal uro, zdravil, svetoval. Zaslužil sem si črnega kruha in pest sena pod trudno glavo. Zašel sem tudi v vaše kraje. Vzljubil sem jih in tu ostal.

Pozna me devet farâ naokoli. Povsod me z veseljem sprejmo. Voljno se pokorim in čakam trenutka, ko odbije moja ura. Tedaj bom srečen.

* * *

Snežilo je še vedno tako tiho in enakomerno, ko je Fric končal povest svojega življenja, kakor bi ne bilo lepšega na svetu od belega zimskega dne in tople dolenske peči. —

Vse belo!

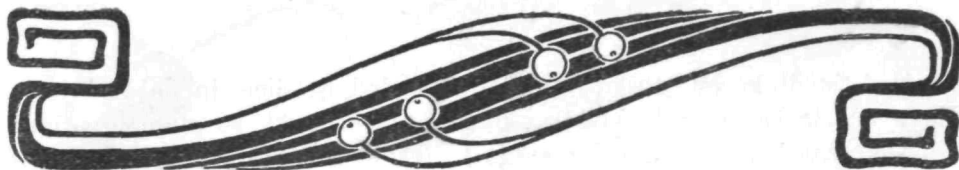
Vse belo je, vse belo,
kar dohiti pogled. —
Otroci, hej, veselo
tja ven na gladki led!

Zaspano solnce gleda
na mrzlo, gladko plan,
zleti in spet poseda
ob cesti jata vrnan.

Popotnik čez stezice
pospišil je korak,
rad spel bi do vasice,
poprej ko pade mrak.

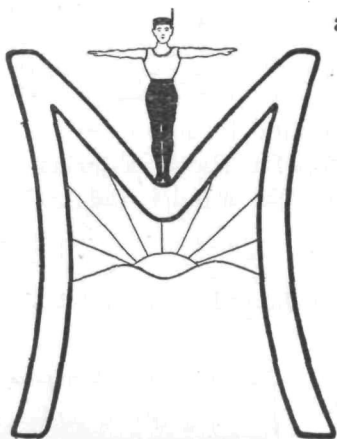
Skoz metež, mrak že bega,
lovi se, pada bolj,
v dreves vrhove sega
tam sred samotnih polj . .

Fran Žgur.

NEDIN STERAD:

Pravljica.

„Mama, povej mi pravljico o Resnici!“

„Le priden bodi in zaspi!“

„Če mi poveš, bom tako priden in tudi zaspal bom!“

In mama mu je pripovedala pravljico.

V začetku je živela Resnica. Ljudje so bili takrat še dobri, ko niso vedeli za sovraštvo, ki uniči vsako lepo misel v človeškem srcu. Zato so se ljubili kakor bratje in sestre. Nad vsemi je kraljevala lepa Resnica, ki so jo vsi spoštovali in živeli po njenih postavah.

Med njenimi služabniki pa je živel tudi grd človek, ki ga je Resnica ljubila kakor vse druge. Ta človek si je domišljjal, da ga Resnica ne more imeti rada, ker je grd in se ji ne dopade. Zapustil je njeno službo in šel v samoto, kjer je hotel živeti popolnoma ločen od drugih ljudi. Kmalu pa se je rodilo v njegovem srcu sovraštvo do lepe kraljice, ki ji je hotel škodovati na ugledu in časti.

Pregovoril je par nezvestih služabnikov Resnice k uporabi in z njihovo pomočjo izvolil drugo kraljico, ki bi gospodovala celemu svetu.

Ko je zvedela Resnica za svojo nasprotnico, je poklicala svoje zveste služabnike k sebi in jim povedala, da so njeni odpadniki izvolili drugo kraljico, ki hoče uničiti njeno moč in slavo. Tedaj so prisegli zvesti služabniki, da hočejo s svojim lastnim življenjem braniti kraljico pred vsako silo. Resnica pa si je zakrila obraz in rekla: Vem da me ljubite, toda moji nasprotniki so močnejši od Vas, ki jih ne boste mogli nikdar popolnoma premagati. Ostanite mi zvesti, kdor je z menoj, je dober in plemenit človek! Vaše število se bo skrčilo, toda moje kraljestvo je večno, če tudi se bo povečalo kraljestvo Laži. V dvomih in izkušnjah življenja bodo prihajali k meni vsi, ki so bili zapeljani in jaz jim bom pokazala pravo pot, po kateri mora hoditi dober človek do smrti.

Kraljica Laž je bila grda, silno grda, a njeno kraljestvo se je širilo vedno bolj na škodo Resnice.

„Mama, kako hudobna je bila Laž, ki so jo izvolili grdi odpadniki Resnice za svojo kraljico!“

Silno hudobna in škodoželjna. Njeno kraljestvo se je širilo tudi do naše domovine, ki nam jo je Resnica podarila iz hvaležnosti za našo

udanost in ljubezen. Srčno prijateljstvo med Resnico in našo materjo. Slavo nas je še vedno rešilo iz vsake nevarnosti, ki so nam jo pripravili sovražniki Resnice. Kdor sovraži Resnico, sovraži tudi našo dobro mater!

„Mama, kdo so naši sovražniki?“

Naši sovražniki so Laž in njeni brezvestni privrženci, ki se hočejo polastiti naše zemlje, da zavlada nad njo Laž, ki je največja sovražnica Resnice in naše dobre matere.

„Mama, je naša mati tudi tako lepa kakor Resnica?“

„Ravnotako, sinko moj!“

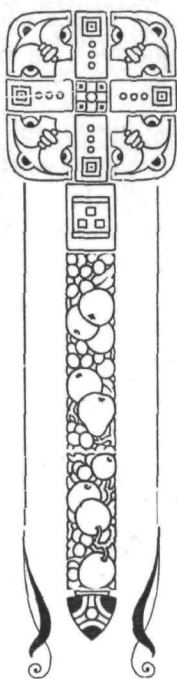
„In tudi tako dobra?“

Seveda, ona ljubi vse, tudi tiste, ki je ne ljubijo in se ji izneverijo. Vsak trenutek je pripravljena, da jih sprejme zopet v svojo materinsko okrilje. Zato ji je hudobna Laž napovedala vojsko, da jo uniči, toda naša mati zaupa v Resnico, ki ji je dala tako lepo ime.

„Mama . . .“

Resnica mora zmagati in tedaj bo praznovala tudi naša dobra in lepa mati svoje zmagoslavje! —

Mama se je sklonila nad spečim sinkom, ga poljubila in mu želela sladke sanje o Resnici in njeni zvesti prijateljici.

Otrok v cerkvi.

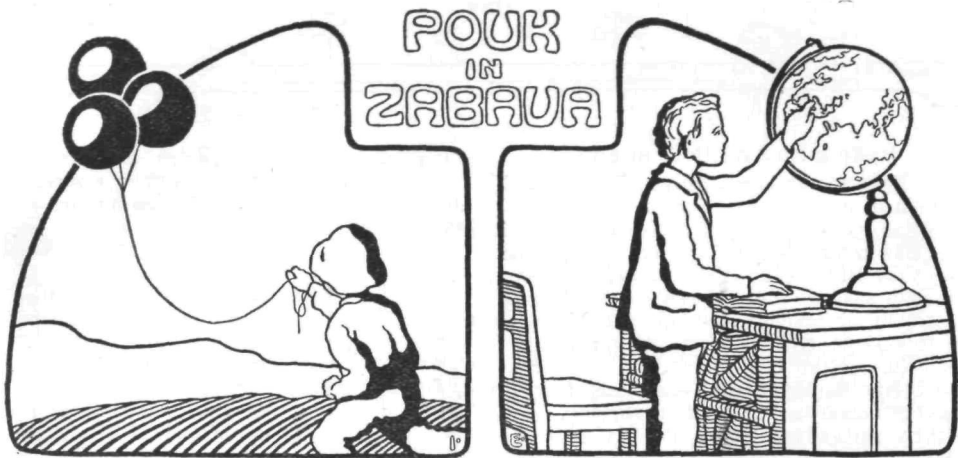
Tiho, tiho! . . . V hramu božjem
gre ponižno moj korak;
name gledajo svetniki,
veličasten njih je vsak.

Pred altarjem lučca sveti,
večna lučca — božji žar;
naj pripognem tu koleno,
Bogu srce nesem v dar.

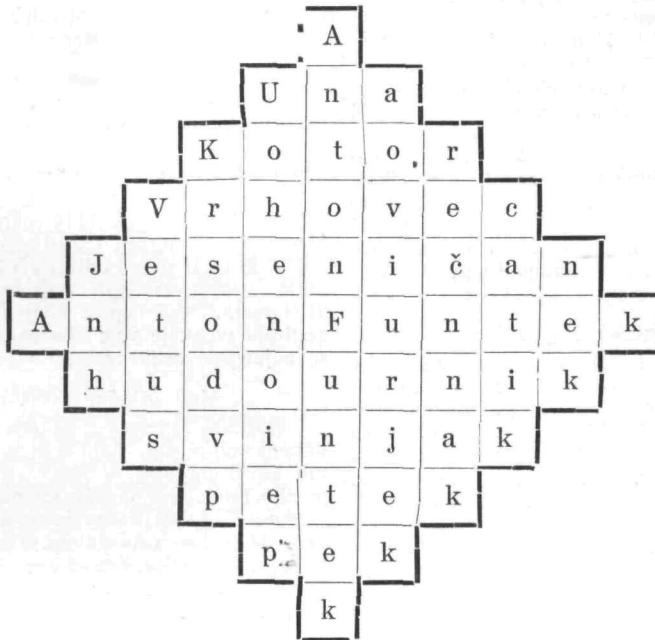
Če ves svet namé pozabi,
Ti ne zabiš mene, Bog:
Ti si moj nebeški Oče,
Jaz sem vdani Tvoj otrok!

Leon Poljak.

Rešitev diamanta v skupni 9. in 10. številki „Zvončka“.

Prav so rešili: Ciril, Milan in Branko Rode, dijaki v Ljubljani. Boža in Bojan Marokova, Dolnja Nemška vas pri Trebnjem.

Rešilci rebusa v skupni 7. in 8. številki Zvončka:

Zmagoslav Pipan, učenec Ciril-Methodove šole v Rožnem dolu; Maks Farkaš v Juršincih pri Ptuj; Dragica Vizjak, učnica III. razreda v Ljubečni pri Celju; Nataša in Sonja Lapajne, učnici VI. razreda v Mekinjah pri Kamniku; Živko Lapajne, učenec II. razreda v Kamniku.

Vpliv mraza na ljudi in živali.

Rastline pozebejo večinoma šele pri nižjih toplinah, nego ob 0°. Vendar pa niso vse rastline enako občutljive. Nekaterim škodi majhen mraz, a drugim pa šele hujši mraz. — Prav lahko pozebejo rastline, ki imajo mnogo soka osobito v spomladi. — Vendar zmrzline ne pokonča vselej rastline. Nekatere pozebejo le navidezno, a polagoma zopet oživijo. — Ako je korenina bolj zavarovana in ostane nepoškodovana, se rastlina še opomore, četudi so njeni deli pozeblji. — V takem slučaju rastlina zopet oživi, dorastejo ji zbujene kali, ki niso bile še prav poškodovane. — Živali tudi niso vse enako občutljive glede mraza. — Nekatere mraz kmalu uniči, a druge so vztrajne. Pes n. pr. je v mrazu zelo vztrajen. Zgodilo se je, da je neki učenjak napravil glede tega razne poizkuse. Psa je postavil pod stekleno posodo, pod katero je bila toplina — 60° do 90° C. Pes je dalj časa vztrajal in poginil je šele po 1½ urnem trpljenju. — Mrčesi pretrepe celo do — 28° C brez škode, a poginejo pri — 35° C. — „Tisočnožec“ vztraja do — 50° C. Male infusorije, katere moremo opazovati le z mikroskopom, prenašajo 90° C mraza. — Znamenito je dejstvo, da se nekatera ptičja jajčka zamorijo pri — 2° do — 3° C mraza. Dobe se pa tudi taka, ki poginejo že pri 0° C.

Anton Leban.

Resnična dogodbica.

Zunaj na fronti se privadi nekaterim burkam in nagajivostim, ki se sprejmejo z obojestranskim dobrodušnim smehljajem. Šele ko se pride med boljše ljudi, se zapazi, kako nepripravne so take šale. Ko sem pred kratkim prišel na dopust, je bil eden prvih, ki sem jih srečal, gospod Franc . . . lastnik slovitih tvornic za jajčna nadomestila. Brezskrbno ga vprašam: „Kaj, Vi ste še pro-ti?“ Ali že v naslednjem trenutku sem se kesal te pripomnje. „Gospod!“ mi je zaklical z jeze rdečim obrazom: „Kako se Vi drznete, kaj takega vprašati?! Jaz sem se vendar pritožil.“

Govor z znamenji.

Nedavno smo bili priče zabavi dveh gluhonemcev na stojišču električne železnice. Pogovor se je razvijal o izredni tehniki gluhonemcev skrajno živahno in roke so letale sem in tja, pri čemer sta bliskovito delala različne oblike, pogostokrat sta se tudi dotikala kraje klobukov, prsti so se jima mrzlično gibali, ko sta delala z njimi vsakovrstna znamenja. „Čudna stvar, ta govor z znamenji,“ je pripomnil poleg mene stoječi prijatelj Engelbert. „Če tudi malokrat, pa vendar se lahko krivo razumeta.“ „Kako krivo razumeta?“

sem odvrnil. „Na primer, eden z znamenji govorečih občuti naenkrat potrebo s prstom seči v nos. In nasprotnik razume to za moder izrek.“

Prevročje.

V vjetniškem taborišču H. so se taborišni oficirji pritoževali o neprenosljivem mrazu v štabni baraki. Posebno sobo za oficirje so označili kot popolnoma nesposobno za bivanje, ker je tiste dni vladala toplota komaj 12 stopinj. Ali stari polkovnik se ni dal prepričati. Pljuval je okoli v visokostojecem površniku s toplomerom v roki in meril toploto. „Gospoda moja“, je nergal izzivajoče: „jaz sem se osebno prepričal, da je zadosti gorko. Če je tukaj v obednici, največjem delu barake, s 16 stopinjami tako lepo gorko, se v majhni oficirski sobi s 12 stopinjami tudi že prestane.“

Koliko stane državo en vojak?

Na to vprašanje je odgovoril na temelju statističnih podatkov neki ruski časopis. Svojo državo stane najmanj ruski vojak, namreč 618 mark na leto. Za njim pride avstrijski vojak, ki stane letno 860 mark. Francoski vojak stane Francijo 1114 mark, a nemški 1190 mark. Najdražji izmed vseh je angleški vojak, ki se le nerad odreče svojim navadam. Letni stroški za angleškega vojaka znašajo 2134 mark. V Rusiji je življenje poceni, a angleški vojak je vajen dobro živeti. Tako se pojavljajo veliki razločki vojnih izdatkov.

Moč solčne svetlobe.

Rastline, ki so čez poletje v zemlji, ko najbolj solnce sije, dajo tudi največ hranilnih snovi najmanj pa one, ki že julija zapustijo njivo. Res je pšenica najdražja, toda veliko več hrane da na istem prostoru rastlina, ki je čez celo poletje v zemlji; pesa, krompir in turšica. Izmed vseh žit daje oves še največ redilnih snovi, ker ostane do avgusta na njivi.

Drobtine.

13.

Ako si oblečen čedno, to je dobro in lepo, a še lepše je, če vedno tvoje srce je čisto.

14.

kar imaš, lahko daš.

Blagorodni gospod Doropoljski!

Vsakokrat, kadar prebiram Vaš kotichek, vidim, da Vam piše mnogo otrok. Tudi jaz sem se Vam namenila pisati. Naznanjam Vam, da sem jaz učenka 4. razreda 6 razredne ljudske šole v Rajhenburgu. Za razrednico imamo gospodično učiteljico Štefico Scheligo. V šoli mi gre precej dobro. Najraje imam zemljepis, zgodovino in petje. Moj ata je bil pri vojakih 11 mesecev, sedaj pa je na trimesečnem dopustu. Zdaj je prijetno in veselo doma. Poročam Vam, da imam dva brata in eno sestro. Mlajši bratec Hinko hodi v II. razred. Tudi njemu gre v šoli dobro. On je jako živahen deček. Kadar imava s Hinkotom čas, se igrava. Blagovolite uvrstiti te vrstice v svoj kotichek. Prosim za odgovor!

Z odličnim spoštovanjem

vdana

Fanika Županc

učenka IV. razreda v Rajhenburgu
vas Senovo.

Odgovor:

Ljuba Fanika!

Zgodovina je zrcalo vsakega naroda, preteklost, sodba in obsodba posamičnega človeka. Kar so pri posameznih osebnih, družinskih in gmotnih razmerah, to je vsakemu narodu pokrajina, po kateri živi in se razvija. Zato je vsak človek posledica lastnih razmer, sleherni narod dobro ali slabo razvit večinoma potem, kakršne so njegove zemljepisne razmere. Radi tega so se vedo in ukaželjni ljudje že od nekdaj radi bavili z zemljepisjem in zgodovino različnih narodov in držav.

Ni čuda, če ugaja predmet tudi tebi, saj je zelo hvaležen in zlasti v sedanji vojni tudi potreben vsakemu, kdor hoče pazno zasledovati razvoj dogodkov ter iz razvoja sklepati na konec.

*

Veleccenjeni gospod Doropoljski!

Namenila sem se tudi jaz pridružiti Vašim koticekarjem.

Upam, da mi ne boste zamerili, ako Vas nadlegujem s par vrsticami. Prav rada

čitam „Zvonček“, ki mi ga da gospodična učiteljica. Posebno všeč mi je tudi Vaš kotichek. Meni je zelo všeč vspeje in prebiranje lepih povestnih ali drugih knjig. Hodim v IV. razred ljudske šole v Rajhenburgu. Stara sem 11 let. Ako Vam je drago, prosim, uvrstite te moje vrstice v svoj kotichek. Če mi dovolite, se večkrat oglasim. Tudi gospodični učiteljici napišem mnogo povestic in drugih spisov. Pomladi v pozdrav sem napisala tole;

Bližajoča se pomlad.

Le bodimo veseli,
znanka pride koj!
V suknjici zeleni.
posuti v cvetic nebroj.
In po temencih se spuščajo,
nje laski zlatorumeni,
nje glavica pokrita je,
s sinjemodro kapico.
Smeje se zvonko:
poljubuje grm tu,
trato tam.
Od poljuba njenega
vse ozeleni, se razcveti.

Srčno lepo Vas pozdravlja Vam vdana

Mimica Bitanc,

IV. razred v Rajhenburgu.

Odgovor:

Ljuba Mimica!

Kakor vidiš, sem ustregel tvoji želji in priobčil tudi pesmico. V nji si mislila na stik ali rimo, pa ga nisi vselej pogodila. No stik še ni glavna stvar, marveč misel v primerni obliki. Misel je dobra, toda oblika je komaj začetna. Lep naraven dar ima, kdor zna svoje misli na toli pesniški način izražati kot ti. Zato sem vesel vsakega poizkusa, ki kaže, kako znajo koticekarji opisovati, kar so opazili. Tega je vesela gotovo tudi tvoja gospodična učiteljica.

Zato se le kmalu zopet oglasi.

*

Dragi g. Doropoljski!

Tudi jaz se Vam oglasim in Vam napišem par vrstic, katere, prosim, natisnite v Vašem koticčku.

Jaz hodim v slovensko šolo, v IV. razred. Letos sem končala šolo še priložno dobro.

Imam malo sestro Nadico, in ko berem Vaš list, mi ne da miru, vedno hoče, da ji kažem slike in moram tolmačiti ter pripovedovati povesti. Povest o Tediju in Bobu je lepa. Moj brat Vlado bo naročil letnik 1916, da bomo imeli celo povest.

Tu v Trstu imamo sedaj otroci lepo, ker dobivamo v šolah jesti, pa nekaj Vam moram povedati, da gospod čne, ki hrano delijo, večkrat ne razumejo slovenskega jezika, a nas otrok je na tisoče.

Ako dovolite, Vam bom poslala naš Narodni dom, da ga ponatisnete v Vašem kotu.

Za danes dovolj, Vas prav lepo pozdravlja in se Vam priporoča

Milka Kravas

Trst, 12. VIII. 1917.

Odgovor:

Ljuba Milka!

Veseli me, da dobim zopet nekaj iz Trsta. Tvoj list je poln lepih novic. Škoda, da ne more vsled zadržkov v tiskarni Zvonček redno k Vam. Tudi pri Vas so stiske vsled vojske, naš list jo ima v tiskarni. Za hrano Vam pomaga mestna uprava. To je tudi nekaj za toliko lačnih kljunčkov. Znano mi je, da silijo kakor nekdanj povsod Italijanke v ospredje, kar ni prav, kaj bi rekli Italijani, ko bi njihovi deci postavili slovenske učitelje, kl bi ne znali italijanski. Ali mi znamo, kaj! In zato smo toliko več vredni. Ni res? Narodni dom le pošlji. Pozdrav!

*

Visokocenjeni gospod Doropoljski!

Prej ko Vam nadalje pišem, Vas prav pristrčno pozdravljam in Vam želim napisati par besedi, kar moje srce Vam povedati želi. Obiskujem V. razred II. oddelek Žalske ljudske šole. Stara sem 12. let. Vaš ljubi „Zvonček“ mi jako ugaja in ga zato jako rada prebiram. V šolo hodim že sedmo leto, ter se prav rada učim. Drugo leto pa pojdem v Celje v meščansko šolo. Danes Vam pišem prvokrat. Prosim, ako bi hoteli to moje pisemce priobčiti v svoj cenjeni kotiček.

Prav pristrčno Vas pozdravlja
Vam udana

Karolina Vidic,
učenka V. razreda II. oddelka
v Žalcu pri Celju.

Prosim za odgovor!

Odgovor:

Ljuba Karolina!

Danes si gotovo že učenka meščanske šole v Celju. Moj odgovor se je zakesnil in Zvonček tudi, menda zato, ker mora vsakdo čutiti svetovno vojno. Le marljivo se uči in rada čitaj Zvonček, pa se tako pripravš za lepše, mirne čase. ko nas ne bodo več vznemirjale vojne grozote. Prihodnjič nam spo-

roči, kako si se zabavala med letošnj mi počitnicami.

*

Prosek, 13. III. 1917.

Cenjeni gospod!

Prosim, oprostite, ker Vam nismo poslali naročnine za ljubi nam Zvonček. So pač slabi časi. Tu v zaledju poslušamo tožno pesem bojnega groma. Ker nimamo šole od kar je nezvesti verolomni Italijan napovedal vojno naši ljubi domovini, hodimo v eno uro oddaljeno vas. Naš trud je poplačan. Jaz, brat Francek in sestrice smo dobili dobro spričevalo. Veseli smo in prosimo Vas, da se z nami veselíte.

Prav srčno Vas pozdravlja Vaša hvaležna

Zofka Žele,

učenka IV. razr. v Barkovljah.

Odgovor:

Ljuba Zofka!

Za Zvonček niste poslali naročnine radi slabih časov. Že verujem. Imamo pa med kotičkarji dobre znance, ki so prav v sedanjih slabih časih z združenimi močmi zložili prihranjene kronce, da sedaj lepo čitajo vsak mesec Zvonček. Kaj ko bi te dobre znance posnemali pri vas in drugod. bi bilo vstrezeno vam in Zvončku, ki izhaja seveda zato, da ga čita mladina. Zato Vam pa dovoljuje, da ga smete čitati, če ga ne morete plačati, kjerkoli ga dobite.

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Moram Vas nadlegovati z nekaterimi vprašanji. Povest o Kregarčku se mi zelo dopade. Zato sem sklenil poslati mu 2 kroni. Moja mama mi namreč vsak mesec da 2-kroni, ker nosim mleko. Za ta denar si Kregarček lahko kupi kruha. Prosim, naznanite mi naslov in če je povest izmišljena. Za storjeno uslugo se Vam že naprej zahvaljujem s spoštovanjem

udani

Radek Kopic,
učenec VI. razreda.

Sv. Lenart v Slov. gor., 21. junija 1917.

Odgovor:

Ljubi Radek!

Ti si vrl dečko! Moram te pohvaliti, ker imaš tako usmiljeno srce. Tudi meni ugaja povest o Kregarčku. Toda radi podpore 2 kroni, ti nevem svetovati drugega nego to, da skupno poprosiva gospico pisateljico Vero, naj nama javi Kregarčkov natančni naslov. Poleg tega ji lahko že danes čestitava, da nam je tako izborno opisala Kregarčka, in obenem naprosiva, naj nas še seznaní s kako izmišljeno ličnostjo svoje šole. Kaj ne da bo prav? — Če si pa take ličnosti kar izmišljuje, naj nam objavi v Zvončku izmišljeno. Vsi ji bomo verjeli.

Jan Legova knjižnica I., II. in III. zvezek :

Dane.

Povest za mladino s štirimi slikami. Spisal Andrej Rapè. Spis je odlikoval s častno nagrado občinski svet ljubljanski. Cena 1 K, po pošti 16 vin. več.

Turki pred Sv. Tilnom.

II. natis.

Zgodovinska povest s petimi izvirnimi slikami. Spisal Julij Slapšák. Spis je odlikoval s častno nagrado občinski svet ljubljanski. Cena 1.30 K, po pošti 16 v več.

Kraljestvo čebel.

Mladinski spis. Spisal Jožef Ribičič. Cena 80 vin., po pošti 16 vin. več.

Naročajte in širite naše liste in knjižice!

Vodstvo Zaveze.

Naše upravništvo v Ljubljani, Francišškanska ulica šte. 6,
ima v zalogi:

- „Zvonček“, III. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 6 K,
elegantno vezan 7 K.
- „Zvonček“, IV. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 6 K,
elegantno vezan 7 K.
- „Zvonček“, V. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 6 K,
elegantno vezan 7 K.
- „Zvonček“, VI. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 6 K,
elegantno vezan 7 K.
- „Zvonček“, VII. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 6 K,
elegantno vezan 7 K.
- „Zvonček“, VIII. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 6 K,
elegantno vezan 7 K.
- „Zvonček“, IX. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 6 K,
elegantno vezan 7 K.
- „Zvonček“, X. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 6 K,
elegantno vezan 7 K.
- „Zvonček“, XI. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 6 K,
elegantno vezan 7 K.
- „Zvonček“, XII. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 6 K,
elegantno vezan 7 K.
- „Zvonček“, XIII. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 6 K,
elegantno vezan 7 K.
- „Zvonček“, XIV. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 6 K,
elegantno vezan 7 K.
- „Zvonček“, XV. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 6 K,
elegantno vezan 7 K.
- „Zvonček“, XVI. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 6 K,
elegantno vezan 7 K.
- „Zvonček“, XVII. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 6 K,
elegantno vezan 7 K.

„UČITELJSKA TISKARNA“

V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA UL. 6.

Telefon šte. 118.

Poštnohranilnični račun št. 76.307.

»Učiteljska tiskarna« je najmodernejše urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. V zalogi ima tudi vse šolske in druge tiskovine.

Enobarvni kakor tudi večbarvni tisk.

Litografija. Stereotipija.

Delo točno, solidno in elegantno.

Gg. skladateljem vljudno naznanjamo, da je »Učiteljska tiskarna« preskrbljena z novimi notami, torej izvršuje tudi muzikalije s prav ličnim in razločnim tiskom.

==== Cene zmerne. ====

Svoji k svojim!

==== Kupujte ====
mladinske spise

ki jih izdaja

„Društvo za zgradbo Učiteljskega
:: konvikta v Ljubljani!“ ::

